

UNIVERZITA KARLOVA
Fakulta tělesné výchovy a sportu

Metodika paraflorbalu

Diplomová práce

Vedoucí diplomové práce:

PhDr. Rostislav Čichoň, Ph.D.

Vypracovala:

Bc. Diana Peterová

Praha, 2023

Odevzdáním této diplomové práce na téma Metodika paraflorbalu potvrzuji, že jsem ji vypracovala pod vedením vedoucího práce samostatně za použití v práci uvedených pramenů a literatury. Dále potvrzuji, že tato práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

V Praze dne.....

Bc. Diana Peterová

PODĚKOVÁNÍ

Ráda bych touto formou poděkovala PhDr. Rostislavu Čichoňovi, Ph.D. za pomoc při zpracování práce, za odborné a cenné rady, trpělivost, kritické, ale konstruktivní připomínky a za strávený čas, který mi během tvorby diplomové práce věnoval.

Dále bych ráda poděkovala panu Vladimírovi Maříkovi, Zbyňkovi Sýkorovi, Zbyňkovi Pěničkovi a Petrovi Michálkovi za spolupráci a pomoc během pozorování ligových paraflorbalových utkání a vřelé odpovídání na mnou kladené otázky.

Děkuji českému paraflorbalovému svazu za poskytnuté studijní materiály a fotografie a umožnění je zveřejnit v této práci.

V neposlední řadě bych také ráda poděkovala své rodině, která mě po celou dobu mých studií plně podporovala.

ABSTRAKT

NÁZEV: Metodika paraflorbalu

CÍL: Hlavním cílem diplomové práce bylo metodické zpracování problematiky paraflorbalu a revize pravidel, která vychází z florbalu a jeho pravidel, kdy vznikají složité situace pro rozhodčího posoudit, zda se jedná o přestupek či nikoliv.

METODY: Výzkum byl proveden formou analýzy a pozorování. Hlavní metodou bylo tedy pozorování fotografií či videozáznamů a pozorování ligových utkání, které bylo případně doplněno otázkami. Výsledky analýzy dokumentů a pozorování byly zpracovány ve výsledkové části rozborem či detailnějším popisem, doplněným o fotografie a odkazy na videozáznamy ligových utkání.

VÝSLEDKY: Ve výsledkové části diplomové práce byly rozebrány a detailně popsány situace či příklady vybraných přestupků. U každého byly zaznamenány hodnoty přestupku, tedy výše potrestání za dopuštění se přestupku. Dané situace byly pro názornou ukázkou doplněny o fotografie či odkazy na videa utkání, ve kterých lze rozebíranou situaci shlédnout. Dále byly u některých přestupků zhodnoceny aspekty či faktory, které mohou posouzení přestupků rozhodčími ovlivnit.

KLÍČOVÁ SLOVA:

Florbal, vozíčkářský florbal, florbal na vozíku, paraflorbal, florbal na elektrickém vozíku, pravidla florbalu

ABSTRACT

TITLE: Methodology of para floorball

OBJECTIVE: The main aim of the thesis was to methodically elaborate the issue of para floorball and the revision of the rules based on floorball and its rules, when difficult situations arise for the referee to judge whether it is an offence or not.

METHODS: The research was conducted by analysis and observation. Thus, the main method was the observation of photographs or video recordings and the observation of league matches, supplemented where appropriate by questions. The results of document analysis and observation were elaborated in the results section by analysis or more detailed description, supplemented by photographs and references to video recordings of league matches.

RESULTS: In the results section of the thesis, situations or examples of selected offences were analysed and described in detail. For each, the values of the offence, i.e. the amount of punishment for committing the offence, were recorded. The given situations were supplemented with photographs or links to videos of matches in which the situation can be viewed for illustration purposes. Furthermore, for some offences, aspects or factors that may influence the referees' assessment of the offences were evaluated.

KEYWORDS

Floorball, wheelchair floorball, para floorball, electric wheelchair floorball, floorball rules

Obsah

1	Úvod	9
2	Teoretická východiska	11
2.1	Charakteristika tělesného postižení	11
2.2	Význam pohybu a sportu u osob s tělesným postižením	11
3	Florbal vozíčkářů	15
3.1	Rozdělení florbalu na vozíku	15
3.2	Počátek a historie florbalu ve světě i v ČR	16
3.3	Počátek a historie florbalu vozíčkářů ve světě	17
3.4	Počátek a historie florbalu vozíčkářů v České republice	18
3.5	Historie florbalu na elektrických vozících ve světě a České republice	20
4	Vybrané diagnózy v paraflorbalu	21
4.1	Amputace dolních končetin	21
4.2	Míšní postižení	21
4.3	Mozková obrna	23
4.4	Další příklady vybraných diagnóz	23
5	Klasifikace hráčů – výstroj a výzbroj	26
5.1	Klasifikace hráčů	26
5.2	Výstroj hráčů a brankářů	27
5.3	Výzbroj hráčů a brankářů	28
5.4	Další důležité vybavení paraflorbalu	28
5.5	Kontroly vybavení	29
6	Vozíky	31
6.1	Mechanické vozíky	31
6.2	Speciální vozíky	35

6.3	Elektrické vozíky	37
7	Základní organizační pravidla, charakteristika prostoru	40
8	Revize současných pravidel.....	42
9	Pohled na kritická místa a pohled rozhodčího	44
9.1	Kritická pravidla florbalu.....	44
9.2	2 minutové tresty	45
9.3	Některá přeepsaná pravidla florbalu do para florbalu	45
9.4	Rozhodčí	45
9.5	Shrnutí.....	47
10	Design výzkumu	48
10.1	Cíl.....	48
10.2	Úkoly.....	48
10.3	Metodika práce	48
10.4	Popis výzkumného souboru	49
10.5	Sběr dat.....	49
11	Výzkumná část - teoretický rozbor některých vybraných přestupků	50
11.1	Vhazování.....	50
11.2	Hra ve výskoku.....	50
11.3	Hra nohou či položení nohou na podlahu.....	50
11.4	Hra pod soupeřovým vozíkem	51
11.5	Nápřah, hra, došvih	51
11.6	Hra vysokou holí do úrovně velkých kol vozíku	51
11.7	Hra vysokou holí mezi výškou kol a ramen	52
11.8	Hra vysokou holí nad úrovní ramen.....	52
11.9	Nárazy do protihráče	52

11.10	Sekání, držení, odkopnutí, blokování, nadzvedávání florbalové hole	52
11.11	Bránění ve hře	53
11.12	Zasáhnutí soupeře míčem.....	53
11.13	Střídání	53
11.14	Přestupky, které vedou k vyloučení do konce utkání.....	54
11.14.1	Užití vozíku, který je v rozporu s pravidly pro bezpečnost při hře.....	54
11.14.2	Pokračování v používání vadné, zpevněné či prodloužené florbalčky.....	54
11.15	Zvláštní pravidla, která se týkají brankářů	55
11.15.1	Hra nad velkými koly vozíku.....	55
11.15.2	Brankář opustí velké brankoviště a zasáhne do hry.....	55
11.15.3	Možnost pohybovat se a chytat pomocí nohou.....	56
12	Některé vybrané přestupky z praktického pohledu pro rozhodčího	57
12.1	Vhazování.....	57
12.2	Hra ve výskoku.....	59
12.3	Hra nohou či položení nohou na podlahu.....	60
12.4	Hra pod soupeřovým vozíkem	61
12.5	Nápřah, hra, došvih	63
12.6	Hra vysokou holí do úrovně velkých kol vozíku	66
12.7	Hra vysokou holí mezi úrovní velkých kol vozíku a ramen	68
12.8	Hra vysokou holí nad úrovní ramen	69
12.9	Nárazy do protihráče	70
12.10	Sekání, blokování, držení, nadzvedávání, kopnutí do florbalové hole	72
12.11	Bránění ve hře	74
12.12	Zasáhnutí soupeře míčem.....	75
12.13	Střídání	75

12.14	Přestupky vedoucí k vyloučení do konce utkání.....	77
12.14.1	Užití vozíku, který je v rozporu s pravidly pro bezpečnost při hře.....	77
12.14.2	Pokračování v používání vadné, zpevněné či prodloužené florbalky.....	77
12.15	Zvláštní pravidla pro brankáře	78
12.15.1	Hra nad velkými koly vozíku.....	79
12.15.2	Situace, kdy brankář opustí velké brankoviště a zasáhne do hry.....	79
12.15.3	Možnost pohybovat se a chytat pomocí nohou.....	79
13	Diskuse	83
14	Závěr.....	89
15	Seznam použitých zkratk	91
16	Seznam použitých informačních zdrojů	94
17	Přílohy	102

1 Úvod

Již název vypovídá o tom, že se tato práce bude zabývat florballem vozíčkářů. Oblast paraflorbalu jsem si pro své téma diplomové práce zvolila proto, že několik let hraji florbal a možná také díky tomu, že jsem svou bakalářskou práci psala také na florbalové téma. S konkrétním zaměřením diplomové práce mi pomohl vedoucí této práce, pan PhDr. Rostislav Čichoň, Ph.D. Sama jsem měla možnost vyzkoušet si florbal na vozíku (během studia v předmětu Sportovní hry), a tak vím, že pouze určitá úroveň florbalových dovedností je nedostačující. Hlavním problémem je určitě koordinace práce florbalovou holí a řízení vozíku, konkrétněji propojení činností s florbalovou holí a ovládnutím vozíku, protože ruce pracují s florbalovou holí a zároveň jsou hnacím motorem pohybu na vozíku. Dalším důležitým faktorem výběru tématu je určitě přesvědčení o kladném vlivu pohybové aktivity na organismus, což je velmi důležité nejen u vozíčkářů, kterým pravidelný pohyb mimo jiné přispívá k vyšší úrovni soběstačnosti, zdravotního stavu, psychiky či jako prevenci obezity a civilizačních onemocnění.

Pokud bychom chtěli porovnat úsilí, nasazení a radost z úspěchu paraflorbalistů a florbalistů, jde o stejný chtíč. Přestože se tento sport stále rozvíjí a teprve dostává do podvědomí lidí, má podstatné zastoupení nejen v České republice, ale také ve světě. V některých zahraničních zemích je úroveň tohoto sportu ještě stále vyšší, například ve Švédsku, které je zároveň považováno za kolébku tohoto sportu.

Florbal na vozíku je vhodnou variantou pro jedince se zdravotním postižením, díky které jsou začleněni nejen do hráčského kolektivu, ale tím i do společnosti. Florbal mohou hrát lidé s nejrůznějším pohybovým omezením, a proto příprava sportovců probíhá dle současného celkové trendu, především se zaměřením na psychické, prožitkové a sociální aspekty sportovních aktivit. Florbal se dá hrát jak na mechanickém, tak na elektrickém vozíku. Florbal na mechanickém vozíku se nazývá Paraflorbal a florbal na elektrickém vozíku Powerchair hockey. Ve florbalu vozíčkářů neboli paraflorbale, se využívají mechanické sportovní vozíky, velmi často tenisové či basketbalové, nicméně pomalu už vznikají i florbalové speciální vozíky. Přestože stěžejními vozíky pro práci budou mechanické, zmíněny budou také vozíky elektrické či speciální.

Florbal je hra, která se dá přizpůsobit či modifikovat různým skupinám hráčů, ať s handicapem či bez. Mimo florbal, powerchair hockey, paraflorbal, o kterém už jsme se zmínili výše a kterému bude tato práce věnována, lze hrát florbal i s dalšími skupinami osob se specifickými potřebami (například s jedinci s mentálním či neurodegenerativním onemocněním).

Florbal je velmi oblíbený na základních či středních školách. Školní florbalové vybavení není příliš finančně náročné, prostory se dají přizpůsobit téměř ve kterékoliv tělocvičně a stejně tak i pravidla, která se dají modifikovat pro určitou třídu či skupinu dětí.

Na soutěžní či chceme-li ligové úrovni se paraflorbal hraje podle pravidel florbalu, ke kterým jsou vydávány dodatky ČFFV (Českou federací florbalu vozičkářů). Velmi často v tomto sportu vznikají sporné situace, kdy je náročné posouzení, zda jde o přestupek a má jej rozhodčí pískat či nikoliv. A proto bychom se v diplomové práci rádi zabývali touto problematikou, kde se napříč prací zmíníme o historii, vybavení, diagnózách a dalších kapitolách spojených s paraflorbalem, kdy vyústěním bude výzkumná část s metodickým zpracováním některých sporných bodů týkajících se pravidel.

V rámci diplomové práce budou používány terminologické výrazy z florbalového či para florbalového prostředí a jejich seznam lze nalézt v kapitole použitých zkratk, pojmů a slovíček.

2 Teoretická východiska

2.1 Charakteristika tělesného postižení

Pro osoby s tělesným postižením je typické a společné omezení hybnosti, ať už částečné či celkové. Poruchy hybnosti vznikají jako důsledek postižení pohybového, nervového či nosného ústrojí. Nejde pouze o narušení motorických kompetencí, ale pohyb se dále velmi úzce pojí s kognitivními a emočními procesy, a tím pádem má tělesné postižení dopad na celou osobnost člověka. Tělesné postižení může být vrozené či získané během života a vzniká různými způsoby. Primární příčinou je důsledek přímého poškození pohybového aparátu, mezi nejčastější důvody patří vážné dopravní nehody, poranění mozku či úrazy (pády z výšek, skoky do vody, amputace,..), sekundární příčinou je vznik omezení hybnosti v důsledku nemoci či poruchy, které následně pohyb omezují (například kardiovaskulární onemocnění, infekce, revmatické nemoci či nemoci kostí). Vrozené tělesné postižení se vyvíjí v důsledku dědičnosti (genetické problémy), poškození svalových buněk či zranění utrpěná během porodu a je velmi často spojené s jiným postižením, například mentálním (Kudláček, 2013).

Dalším možným dělením tělesného postižení je rozdělení na muskuloskeletální postižení a neuromuskuloskeletální postižení. Muskuloskeletální postižení postihují klouby, kosti a svaly. Patří sem běžné bolesti krku, zad, osteoartritida, fraktury nebo revmatoidní artritida. Zahrnuje například i ztráty či deformace končetin, onemocnění křehkosti kostí (Osteogenesis imperfecta) a různé druhy svalových dystrofií. Mezi neuromuskuloskeletální postižení lze zařadit mozkovou obrnu, artritidu, epilepsii, poranění mozku, spinu bifidu, poranění míchy či roztroušenou sklerózu (Berg, 2020).

2.2 Význam pohybu a sportu u osob s tělesným postižením

Pohyb je jedním ze základních lidských projevů. Jde o způsob, kterým lze být v interakci s okolím, o způsob se vyjadřovat, přemísťovat a komunikovat, a proto má omezení schopností či možností pohybu značný vliv nejen na tělo a pohybový aparát člověka, ale i na duši, sociální vztahy či životní možnosti. V užším slova smyslu je pohyb

cílený a vedený k tomu, aby měl pro tělo užitek a přinášel člověku radost. Může se jednat o volný pohyb, tanec, sport či cílený trénink.

Člověk na invalidním vozíku (s tělesným postižením) má spektrum pohybových možností značně omezeno. Vlivem absence některých svalů či svalových skupin je ovlivněn pohybový vzor, a tím také pohybový projev. Při získaném postižení se člověk musí naučit znát své tělo (porozumět mu, spolupracovat s ním), využívat ho v plném potenciálu, a především se o něj starat. Jde o dlouhodobý proces, ve kterém má nezanedbatelnou roli nejen fyzioterapie a ergoterapie, se kterou se klienti setkávají již v nemocnicích, rehabilitačních ústavech, ale také sport. Důležitý je nejen pravidelný cílený posilovací a sportovní trénink, ale také rekreační sportovní aktivity. Sport bývá zdrojem pozitivních emocí a sociálních kontaktů, které jsou také velmi důležité. Posilování, ale i jiný druh sportu, plní funkci seberealizační a socializační, přispívá k rozvoji, samostatné práci na těle a sebevědomí jedince. Pod správným vedením se člověk učí vnímat své tělo, důvod a cíl prováděného cviku, ale také nejlepší variantu provedení cviku vzhledem k jeho možnostem. Z výchovného hlediska je sportovní trénink vhodný v procesu vedení k pravidelnému režimu, respektu nejen k ostatním hráčům, ale také k dochvilnosti.

Trénink vozíčkářů je zaměřený především na horní část těla, jehož důvodem je většinou porušení míchy s následkem nefunkčnosti dolních končetin. Pro správný trénink je u vozíčkářů velmi důležitý správný sed, správné držení těla, tedy postura, dále stabilizace a dýchání. Kromě tréninku síly je důležité zapojit také cviky, které rozvíjí zachovalé svalové skupiny a jednotlivé svaly. K zamezení přílišného přetížení horních končetin a trupu je vhodné zařadit rehabilitační a regenerační cviky (Oháňková, 2020; Kudláček, 2013).

Podle Markku Peltojoki je cvičení zdrojem potěšení, radosti a praktikuje se takto již od dob starého Řecka. Pojem pohybová aktivita zahrnuje několik oblastí – závodní sport, pohybovou aktivitu se širokou škálou fyzické obtížnosti a motivace, ale také každodenní pohybovou aktivitu (Peltojoki, 2017).

Pohyb ovlivňuje člověka se zdravotním postižením především v těchto oblastech:

Zdravotní oblast:

- Zlepšení fyzické kondice a životního stylu
- Boj proti důsledkům sedavého životního stylu, věku
- Snížení úrovně stresu a úzkosti
- Pocit štěstí („pohody“)
- Péče o sebe samotného
- Vnímání vlastního těla

Soutěžní duch:

- Naučení zvládnání stresu
- Radost z vítězství
- Vyrovnání se s neúspěchem
- Ovládnání agrese
- Stát se vítězem

Komunikace:

- Prosazování vlastní identity, komunikace a kultury
- Afirmace
- Stanovení si cílů (snaha jich dosáhnout)

Další přínos:

- Získání nových znalostí a dovedností
- Nové zážitky, nové obzory
- Měření a rozvoj schopností
- Získání sebevědomí a sebedůvěry
- Socializace
- Vzájemná spolupráce
- Vzájemná tolerance
- Tvorba a udržování vzájemných vztahů
- Seznámení se s různými lidmi (France Paralympique, [b.r.])

Význam pohybové aktivity

Podle WHO má pohybová aktivita významný zdravotní přínos pro srdce, tělo i mysl. Pohybová aktivita kladným způsobem přispívá k prevenci a zvládnání civilizačních onemocnění, mezi které se řadí například kardiovaskulární onemocnění, rakoviny či diabetes. Pohybová aktivita dále ovlivňuje:

- Psychiku (snižuje deprese či úzkosti);
- Zdravý růst a vývoj;
- Zlepšení celkové pohody

Z celosvětového hlediska doporučené úrovně pohybové aktivity ji nespĺňuje jeden ze čtyř dospělých lidí (World Health Organization, 2021).

Pohybová aktivita u dětí a dospívajících se zdravotním postižením

Tato skupina by měla mít průměrně alespoň 60 minut denně středně intenzivní až intenzivní pohybovou aktivitu, převážně aerobní ráz, po celý týden. Dále by měli zahrnout posilovací pohybovou aktivitu, a to alespoň třikrát týdně, a snažit se omezit čas strávený sedavým způsobem (především u obrazovky) (World Health Organization, 2021).

Pohybová aktivita u dospělých se zdravotním postižením

Skupina dospělých se zdravotním postižením by měla mít alespoň 150-300 minut středně intenzivní aerobní pohybové aktivity nebo alespoň 75-150 minut intenzivní aerobní pohybové aktivity nebo kombinace středně intenzivní a intenzivní zátěže během celého týdne. Posilovací trénink by tato skupina měla mít alespoň dvakrát v týdnu se střední až vyšší intenzitou. Pohybová aktivita zaměřená na rozvoj svalové síly přináší další zdravotní benefity. I tato skupina by se měla snažit co nejvíce snížit čas strávený sedavým způsobem (zde nejčastěji zaměstnání). Každá forma pohybové aktivity má kladný zdravotní přínos. U vozíčkářů lze zvolit například aktivity vedené horní částí těla, sporty či aktivity specifické pro vozíčkáře (World Health Organization, 2021).

3 Florbal vozíčkářů

Florbal vozíčkářů je atraktivní, kolektivní a technický sport. Jde o hru, která umožňuje handicapovaným lidem plné začlenění do hráčského kolektivu, čímž také do společnosti. Ojedinelost spočívá ve smíšených družstvech, mohou tedy hrát ženy i muži společně. Mimo jiné je florbal vozíčkářů vhodným sportem pro mnohé úspěšné sportovce a paralympioniky – pro příklad Rostislav Pohlmann (atletika vozíčkářů), Zdeněk Krupička (sledge hokej), Miroslav Šperk (alpské lyžování – monoski) nebo David Drahonínský (lukostřelba). V případě florbalu se uvádí kladný vliv na pohybové schopnosti, mezi které lze dle Bernacíkové přiřadit rychlost (reakční, akční), vytrvalost (aerobní i anaerobní), sílu (explozivní, především horní končetiny) a koordinaci. Všechny tyto pohybové schopnosti lze rozvíjet také u vozíčkářů. Příznivě se rozvíjí také osobnostní charakteristika, týmová spolupráce, kreativita, smysl pro fair-play a další morální vlastnosti (Kudláček 2013; Český florbal & eSports cz, 2023; Bernacíková et al., [b.r.]).

3.1 Rozdělení florbalu na vozíku

Florbal na vozíku lze rozdělit do více skupin:

Florbal na mechanickém vozíku (Para florbal)

Hráči hrají florbal na manuálně poháněném vozíku. Florbalovou hůl používají klasickou a svírají ji ve svých dlaních. Tomuto typu florbalu na vozíku se bude práce nejvíce věnovat.

Florbal na elektrickém vozíku (Powerchair Hockey)

Powerchair Hockey je jediným kolektivním sportem pro osoby na elektrickém vozíku a mohou ho tedy hrát osoby s velmi těžkým zdravotním postižením. Z tohoto důvodu lze hráče rozdělit na další 2 skupiny:

a) T-stick

- Hráči ke hře využívají speciální hokejky, které se nazývají tzv. T-stick a mají je připevněné k přední části vozíku
- Hokejka je ovládána pouze pohyby vozíku

- Tento typ hokejek využívají většinou hráči s nejvyšším stupněm pohybového omezení
- Hráči s T-stick ukazují jedinečnost tohoto sportu, kdy člověk pohybující se pouze hlavou může být významným hráčem na hřišti
- Dle pravidel musí být během utkání vždy na hřišti alespoň dva hráči s T-stick (jeden v bráně a jeden v poli) (Powerchair Hockey 2018)

b) H-stick

- Hráči ke hře využívají klasickou florbalovou hůl, svírají ji ve své dlani nebo ji k ruce mají vhodným způsobem připevněnou
- Z důvodu odlišnosti pohybových možností hráčů Powerchair Hockey si každý hráč volí vlastní způsob stabilizace těla na vozíku a držení hole
- Pro stabilizaci těla na vozíku nejčastěji používají bezpečnostní pásy, ortézy či obinadla (Powerchair hockey, 2018)

3.2 Počátek a historie florbalu ve světě i v ČR

V krátkosti bych ráda představila historii florbalu. Florbal má své kořeny po celém světě, kde se hrály jemu podobné hry a jako kolébka je všeobecně známá Skandinávie, nicméně první známky tohoto sportu pocházejí z USA. Chceme-li být konkrétní, tak ze státu Minneapolis, z továrny na plasty Cosom v Lakeville. Tamní dělníci si pro zábavu vyrobili plastické hokejky, kterými již v roce 1958 ovládali míčky. Nově zrozená hra dostala název floorhockey, vznikla tedy modifikací ledního hokeje. Ve Skandinávii se tento sport dočkal masového rozkvětu. Švédsko mělo pro rozvoj nového sportu ideální podmínky. Nově vznikající hru pojmenovali innebandy. Tento nový sport se dále šířil do Finska, pod názvem salibandy, a do dalších evropských států (např. do Švýcarska pod názvem unihockey), později se nový sport šířil i napříč kontinenty. Roku 1986 byla založena Mezinárodní florbalová federace, díky které se podařilo sjednotit florbalová pravidla. Postupem času se zapojovaly další členské státy a v roce 1993 také i Česká republika. Začaly vznikat první mezinárodní florbalové turnaje a také mistrovství. V ČR

zaštiřuje florbal Česká florbalová unie (ČFbU), která byla zalořena začátkem roku 1992. V roce 2017 se Česká florbalová unie přejmenovala na Český florbal. Od té doby se florbal v ČR výrazně vyvíjí a nabývá velké oblíbenosti nejen mezi dětmi, ale i dospělými (Kysel, 2010).

3.3 Počátek a historie florbalu vozíčkářů ve světě

Za kolébkou florbalu se považuje Skandinávie (Švédsko), přestože první známky pochází z USA, nicméně i ve florbalu vozíčkářů nezůstalo Švédsko pozadu. Historie paraflorbalu sahá do 80. let 20. století. Na počátku probíhaly mezi týmy vozíčkářů pouze turnaje. Týmy byly z větších švédských měst – ze Stockholmu, Södertälje, Uppsaly a Örebra. První florbalová liga vozíčkářů byla zalořena až roku 1997 a je nazývána „Sverigeserien“. Zúčastněné týmy byly z těchto měst: z Nacka, Södertälje, Uppsala, Eskilstuna a Skärholmen ze Stockholmu. Během dalších let se do ligy přidaly a následně také ligu opustily Trollhättan, Skellefteå a Falun. V roce 2020 tuto ligu hrálo šest týmů - Nacka, Eskilstuna, Gothenburg, Kalmar, Umeå a Halmstad (Oháňková, 2020).

I tento sport prošel mnoha úpravami, například až do roku 2000 se ve Švédsku hrál s brankáři bez handicapu (bez invalidních vozíků). Tito brankáři seděli pouze na podlaze, stejně tak, jako je tomu doposud ve florbalu chodících. Ke změně došlo kvůli zaloření reprezentačního týmu a nutnosti brankáře na vozíku (Oháňková, 2020).

K určitému mezinárodnímu ucelení paraflorbalu došlo v roce 2010, kdy byla zřícena Mezinárodní florbalová federace Paraflorbalu (zkráceně IFF ParaFloorball). Hlavním úkolem nově zřícené sekce je koordinace činnosti různých (modifikovaných) verzí florbalu, které hrají handicapovaní sportovci.

S cílem šíření a rozvojem tohoto sportu byl v roce 2012 zalořen Mezinárodní výbor florbalu vozíčkářů (zkráceně ICWF). V dnešní době se akci ICWF účastní šest zemí.

Podle švédské IBF lze hrát florbal stojících, který je formou hry také i pro osoby se specifickými potřebami, primárně určenou osobám s mentálním či neuropsychiatrickým postiřením (Svensk Innebandy, [b.r.]).

IFF v současné době spolupracuje se Speciálními olympiádami (zkráceně SO), Mezinárodním výborem Powerchair Hockey (zkráceně ICPH) a Mezinárodním výborem florbalu vozíčkářů (ICWH) (International Floorball Federation, 2020b).

3.4 Počátek a historie florbalu vozíčkářů v České republice

V roce 1996 přišla v Janských Lázních první myšlenka ohledně založení sportovního klubu pro jedince s tělesným postižením od Mgr. Kateřiny Duškové. V dubnu proběhla registrace nového klubu SK Akáda Obchodní akademie pro tělesně postižené v Janských Lázních pod Český svaz tělesně postižených sportovců (ČSTPS), dnes Český parasport. Za šířící se popularitou florbalu stáli Petr Alina, Ing. Jaroslav Marks a Martin Eriksson, kteří v té době trénovali českou florbalovou reprezentaci a v Janských Lázních připravovali taktické plány na mezinárodní utkání. Především Martin Eriksson (Švéd žijící v Čechách) seznámil několik zájemců z řad studentů s florbalem a vysvětlil jim, co vlastně florbal je. Nadšenci tímto sportem založili tým chodících hráčů s postižením a pod vedením Petra Aliny začali pilně trénovat. Jejich prvním výrazným úspěchem byla v roce 2001 bronzová medaile z mezinárodního turnaje ve Švýcarsku (Český paraflorbal, 2023; Český PARA sport, 2023).

Následně vznikla myšlenka zpřístupnit florbal i jedincům na vozíku a v Janských lázních byly zahájeny skupinové tréninky. První exhibiční zápas florbalu vozíčkářů se konal v roce 2001 v rámci rektorského dne, který organizuje každoročně FTVS. Při té příležitosti byl domluven vstup nového sportu do Českého svazu tělesně postižených sportovců s oficiálním začleněním o rok později. V letech 2001–2002 probíhala setkávání a měření sil mezi Janskými Lázněmi a pražskými týmy. V roce 2002 se již pořádala společná soustředění, celkem tři. První proběhlo v dubnu v Praze (zúčastnilo se celkem 8 hráčů), poté v srpnu stejného roku znovu v Praze (již dvojnásobná účast) a v listopadu v Janských Lázních.

Výše zmínění Petr Alina a Zdeněk Krupička společně s Lenkou Honzátkovou plánovali první Mistrovství republiky v roce 2003. Tehdejší požadavky vyžadovaly

nejméně tři registrované sportovní kluby v ČSTPS, byly tedy podány návrhy na registraci nových klubů – SKH Meteor Plzeň, TJ Tatran Střešovice Praha a SK Kontakt Praha.

Lenka Honzátková se jako další osobnost velmi aktivně podílela na rozvoji para florbalu vozíčkářů, který ji zaujal v době, kdy pracovala v dětské léčebně Vesna v Janských Lázních a navštívila trénink Akády. Po odchodu do Prahy do Centra Paraple se podílela na vzniku dalšího florbalového týmu vozíčkářů.

Důležitým krokem v rozvoji sportu byl rok 2003, kdy proběhlo první mistrovství republiky ve florbalu vozíčkářů. Mistrovství se tehdy skládalo ze tří kol, které se hrála ve třech městech – v Plzni, Dvoře Králové nad Labem a Praze. Velké ambice měl nově vzniklý tým z Plzně (SKH Meteor), po zásluze předsedy Vlastíka Hahna. Zásadními problémy byly nedostatky v oblasti zdravotní klasifikace, pravidel a rozhodčích. K vývoji pravidel významně v roce 2003 přispěl Dominik Drahonínský. V letech 2003 a 2004 se již odehrály dvě sezóny Vozíčkářské florbalové ligy, které se účastnily kluby SK Akáda Janské Lázně, TJ Tatran Střešovice Praha, SKH Meteor Plzeň a SKV Praha. Od roku 2005 se oficiálně začalo hrát podle nových klasifikačních kritérií, po zásluhách dvojice klasifikátorek, Honzátkové a Uhříčkové. Kromě nových kritérií vznikl v tomto roce také nový tým – SKV Králové České Budějovice v čele s předsedou, Zbyňkem Sýkorou (Český paraflorbal, 2023; Český PARA sport, 2023).

Novým velkým problémem bylo financování sportovních aktivit. Kvůli sporům mezi Českým svazem tělesně postižených sportovců (ČSTPS) a Českým paralympijským výborem byl florbal téměř bez finančních prostředků. Bylo zapotřebí vytvořit občanské sdružení (Česká federace florbalu vozíčkářů), u jehož zrodu byli významné osobnosti florbalu vozíčkářů – Petr Alina, Zbyněk Sýkora, Lenka Honzátková, Jan Strcula, Dominik Drahonínský a Jakub Koucký.

V roce 2006 proběhla první valná hromada sdružení v Třeboni a registrovalo se 64 členů z pěti českých sportovních klubů. Byl zvolen výkonný výbor, revizní a kontrolní komise a zástupce hráčů.

Důležitým historickým mezníkem v rozvoji para florbalu byl vstup generálního partnera Fortuna a.s., kdy se díky jejich finanční pomoci podařilo podpořit sportovní kluby

registrované v občanském sdružení. Česká federace florbalu vozičkářů organizovala ligové turnaje Vozičkářské florbalové Fortuna ligy 2006. Dalšími partnery se stala firma Europ assistance s.r.o a Spinflo s.r.o. Díky navázání dlouholeté úzké spolupráce České federace florbalu vozičkářů o.s. s Českou florbalovou unií (zejména s Filipem Šumanem) byly zápasy pod dohledem profesionálních rozhodčích České florbalové unie.

V rámci projektu Vozičkářská florbalová liga proběhlo šest víkendových ligových kol v Třeboni, Plzni, Praze, Trutnově, Otrokovicích a Ostravě. Představení florbalu na kolech zájemcům z Jižní Moravy bylo součástí projektu S handicapem mezi mantinely. Ve spolupráci s projektem Kino bez bariér proběhla prezentace florbalu na 41. ročníku mezinárodního filmového festivalu v Karlových Varech (Český paraflorbal, 2023; Český PARA sport, 2023).

3.5 Historie florbalu na elektrických vozících ve světě a České republice

Powerchair Hockey, jak se nazývá florbal na elektrických vozících, vznikl v Nizozemsku okolo roku 1965 a začal se rozvíjet do dalších zemí. Okolo roku 2005 hrálo tento sport ve světě 18 zemí celkem ze tří kontinentů, nyní je to již 22 zemí ze 4 kontinentů. Česká republika společně soupeří ve světovém žebříčku s těmito zeměmi: Austrálií, Belgií, Dánskem, Finskem, Itálií, Německem, Nizozemskem, Slovinskem, Španělskem a Švýcarskem (Powerchair hockey, 2018).

V České republice se hraje od roku 2002, kdy první tým vznikl na Obchodní akademii Olgy Havlové v Janských Lázních. Stejně jako florbal na vozíku to fungovalo nejdříve jako volnočasová aktivita pro handicapované studenty z místního internátu. Po vzniku pražského týmu Jaguars Praha začala probíhat přátelská klání. Rozvojovým průlomem byl vznik české reprezentace, její účast na mistrovství Evropy v Itálii v roce 2005 a zařazení do evropského žebříčku Powerchair Hockey. Mimo nově vznikajících českých týmů došlo k založení ligové soutěže, kterou v dnešní době hraje pět týmů (Jaguars Praha, Red Dragons Praha, New Cavaliers Praha, SK Indians Plzeň, FBC Štíří České Budějovice) (Powerchair hockey, 2019).

4 Vybrané diagnózy v paraflorbalu

V této kapitole bych ráda uvedla několik vybraných diagnóz, které jsou pro paraflorbalisty velmi časté. Všeobecná charakteristika tělesného postižení společně s několika příklady je uvedena v kapitole výše.

4.1 Amputace dolních končetin

Termín amputace lze definovat jako oddělení (ztrátu) periferní části od organismu, jedná se o odstranění části nebo celé končetiny či jiné části těla. Důsledkem je funkční nebo kosmetická změna. Nejčastějšími příčinami amputace dolních končetin jsou diabetes mellitus, periferní cévní onemocnění, neuropatie a úrazy. Mezi další a podrobnější indikace k amputaci patří: traumata, tumory, infekce, vrozené vady, nervová onemocnění a poranění, defekty měkkých tkání a ischemická choroba dolních končetin. Mimo somatického poškození mají ztráty končetin i následky psychické. Amputace je možné dělit dle různých kritérií, amputace dolních končetin se dělí z hlediska výšky na nízké (do 10 – 15 cm pod kolenním kloubem), střední (do rozhraní distální třetiny stehna) a vysoké (nad distální třetinou stehna). Více používané je dělení dle lokalizace, na amputace v oblasti nohy, amputace v oblasti bérce a amputace v oblasti stehna (Jindra et al., 2015).

Další způsob dělení je podle (Molina a Faulk 2022) dělení dle úrovní amputace. Dělí se na amputace nad kolenem, amputace v oblasti kolene, amputace pod kolenem, ERTL amputace, Syme amputace, Boydova amputace a Chopartova amputace.

4.2 Míšní postižení

Mícha (medulla spinalis) je hlavním kanálem, umístěným v páteřním kanálu, kterým se přenáší motorické a senzorické informace mezi mozkem a tělem. Páteř je rozdělena na několik úseků: krční páteř (skládá se ze 7 obratlů, touto částí prochází 8 nervových kořenů), hrudní páteř (skládá se z 12 obratlů a nachází se zde 12 nervových kořenů) a bederní páteř (ta se skládá z 5 obratlů a 5 odlišných nervových kořenů), kost křížová (složena z 5 srostlých obratlů) a kost kostrční (4-5 obratlů). Dojde-li k poranění míchy, tak

je tento přenos senzoričských a motorických informací ovlivněn. Míšňí poškozění řadíme mezi velmi závažná a jedny z nejtěžších poranění z hlediska trvalých následků (psychických i fyzických). K poranění míchy dochází jak úrazovými příčinami, tak i neúrazovými, nicméně k nejčastějším příčinám patří traumata. Nejčastěji jde o autonehody, pády z výšek, pracovní úrazy, ale i například o zimní sporty (například sjezdové lyžování, hokej, snowboarding či bruslení). Prevalence vzniku nových míšňích poranění je v ČR 250-300 ročně, z toho 170 z nich jsou nuceni používat invalidní vozík (Centrum Paraple, 2023; Kočiš et al., 2013; Rupp et al., 2021).

Míra poškozění míchy závisí na velikosti, směru a působení sil, dále na oblasti páteře. Pod místem poškozění je narušen přenos informací, tím pádem dochází k částečné či úplné ztrátě motorických, senzitivních a vegetativních funkcí.

Mezi nejčastějši příznaky míšňího poškozění se řadí:

- Poruchy motoriky
  - o Plegie – kompletní poranění míchy, úplná ztráta hybnosti pod místem poškozění

Dle rozsahu a úrovně poškozění rozlišujeme:

- Pentaplegii (C1/3 – ochrnutí všech končetin, bránice, trupového a břišňího svalstva)
- Kvadruplegii neboli tetraplegii (C6/8 – zvednutí paží do úrovně ramen, zachování plné síly ramenních kloubů, ohybačů lokte, radiálních extenzorů zápěstí a je možné vycvičit náhradní úchop, C4, C5 – narušení citlivosti horních končetin, ztráta pohyblivosti těla a dolních končetin)
- Paraplegii (Th10/L – úplná či částečná ztráta hybnosti dolních končetin, zachování citlivosti od břicha nahoru, částečně může být zachovalá na dolních končetinách, Th1/6 – poranění horní části zad, úplná ztráta hybnosti dolních končetin, částečná ztráta hybnosti trupu, částečné omezení dýchání a kašláni, zachování citlivosti od hrudi výš)

- Paréza – neúplné poranění míchy, částečná ztráta hybnosti pod místem poškození

Dle rozsahu a úrovně postižení rozlišujeme:

- Paraperézu neboli tetraparézu
  - Kvadruparézu
- Porucha svalového tonu a jeho regulace
  - Porucha senzoriky – porucha citlivosti, vnímání tepelných podnětů, vnímání bolesti, propriocepce, vnímání těla v prostoru;
  - Porucha vegetativních funkcí – poruchy termoregulace, dýchání, trofiky, činnosti střed, močového měchýře a sexuálních funkcí (Centrum Paraple, 2023; CZEPA, 2021; Rupp et al., 2021)

4.3 Mozková obrna

Mozková obrna (zkratka MO) je porucha, kterou lze charakterizovat abnormálním tonusem, držením těla a pohybem. Vzniká poruchou vývoje, poškozením motorických oblastí mozku, prenatálně (infekce, užívání návykových látek matkou,..), perinatálně (abnormální porody, hypoxie, nedonošenost a nízká porodní hmotnost) nebo časně postnatálně (poranění mozku, infekce,..). Prevalence MO je 1,5 až 3 na 1000 živě narozených dětí. Z klinického hlediska je na základě převládajícího motorického syndromu klasifikována na:

- Spastickou hemiparézu, diparézu, kvadruparézu;
- Extrapyramidovou či dyskinetickou formu (Kolář, 2009; Patel et al., 2020)

Hráči s těžším stupněm postižení hrají Powerchair Hockey, s lehčím stupněm para florbal.

4.4 Další příklady vybraných diagnóz

Tyto diagnózy lze vidět spíše u hráčů Powerchair Hockey, nicméně se mohou objevit i mezi para florbalisty.

Vrozené vývojové vady

Definicí vrozených vývojových vad rozumíme vzniklé odchylky od normálního prenatálního vývoje lidského jedince. Vzniklé odchylky jsou pro svého nositele do určité míry patologické a překračují míru variability, která je v populaci běžná. Vrozené vady mohou narušovat nejen strukturu tkání a orgánů, ale také jejich funkci. Příčinami vzniku mohou být faktory genetické, vnějšího prostředí nebo jejich kombinace. Vzniklé vady mají různou závažnost, od nevýznamných (například kosmetických odchylek) až po vážné, které způsobují smrt in utero či krátce po narození. Mezi tento typ vad patří například: polydaktylie, syndaktylie, Downův syndrom, Spina bifida, Fallotova tetralogie, mikrocefalie a další (Gregor et al., 2008).

Nervosvalová onemocnění (například SMA, svalové dystrofie a neuropatie)

Klinický obraz neuromuskulárních onemocnění je u řady onemocnění často podobný – dominance svalové slabosti, nepřítomnost poruch citlivosti. Dalšími příznaky jsou únava, úbytek svalové hmoty, samovolné záškuby ve svalech a křeče. Tyto typy onemocnění mohou být jak získaná, tak dědičná (Vlčková a University, 2018).

Nervosvalová onemocnění můžeme rozdělit dle místa, které postihují:

- Motoneurony v míše a mozku – Amyotrofická laterální skleróza (známá také pod zkratkou ALS), spinální muskulární atrofie (též známá pod zkratkou SMA)
- Nervosvalový přenos – Myasthenia gravis, Lambert-Eatonův myastenický syndrom
- Svaly (= myopatie)
  - o Získané: zánětlivé, metabolické a toxické myopatie
  - o Vrozené: svalové dystrofie (nejznámější Duchennova svalová dystrofie), spastické paralýzy a myotonie
- Zvláštní skupinou jsou potom onemocnění periferních nervů – neuropatie (Vlčková a University, 2018)

Poruchy růstu

Poruchy růstu mohou být způsobeny genetickými mutacemi, získaným onemocněním či nedostatky v prostředí. Narušení růstu může být důsledkem selhání produkce nebo

uvolňování hypotalamického růstového hormonu (GHRH), špatného vývoje somatotropů hypofýzy, sekundárního chronického onemocnění, podvýživy, vnitřních abnormalit chrupavky nebo kostí, jako jsou osteochondrodysplazie, a genetických poruch, které ovlivňují produkci a reaktivitu růstového hormonu (Ergun-Longmire a Wajnrajch, 2020).

- Růstová retardace neboli pomalejší růst, než je fyziologické a obvyklé
  - Příčiny: dědičnost, nedostatek růstového hormonu, onemocnění štítné žlázy, chronická onemocnění, podvýživa
  - Příklady onemocnění: Turnerův syndrom, syndrom Noonanové, Prader-Willi syndrom
  - Léčba: většinou růstovým hormonem
- Nadměrný vzrůst
  - Příčiny: hormonální nadprodukce sexuálních steroidů, růstového hormonu, hormonů štítné žlázy
  - Příklady: Hypogonadismus (Marfanův syndrom, homocystinurie, Klinefelterův syndrom), primární porucha metabolismu pojiva, cerebelární gigantismus, Beckwith-Wiedemannův syndrom (Fakultní Thomayerova nemocnice, 2020)

5 Klasifikace hráčů – výstroj a výzbroj

5.1 Klasifikace hráčů

Proces zdravotní/sportovní klasifikace je nezbytnou součástí všech sportů jedinců s různými handicapy. Pokud by chtěl sportovec působit na mezinárodní úrovni, je nezbytné mít mezinárodní klasifikaci. U některých týmových sportů (například rugby, basketbal,..) je klasifikace a sestava hráčů na hřišti podmíněna body či bodovým součtem, nicméně v paraflorbale nedochází k dělení do úrovní ani se nepočítají body. Klasifikací či bodovým hodnocením se srovnávají možnosti hráčů tak, aby byla hra spravedlivá. Aby se mohl hráč aktivně věnovat paraflorbalu, musí mít permanentní stav postižení, které je jasné a jednoduše rozpoznatelné a znemožňuje běžné stání a pohyb (tím pádem brání hraní florbalu). U vybraných diagnóz (amputace, mozková obrna, míšní postižení, ztráty hybnosti kloubů,..), některé jsou detailněji popsány výše, jsou dané specifikace. V případě amputací dolních končetin jde o amputaci skrze hlezenní kloub, v případě míšního postižení musí být ztráta 10 svalových bodů v obou dolních končetinách, u ztráty hybnosti kloubů to je ankylóza kotníku či defekt v extenzi alespoň 30 stupňů nebo ankylóza kolenního kloubu. U mozkové obrny je mezi specifiky klasifikace spasticita/diskoordinace odpovídající 7. třídě, chůze sportovce může být bez dopomoci, nicméně spasticita v dolních končetinách jim může způsobovat kulhání při chůzi (běhání zvyšuje spasticitu a způsobuje kulhání). U případů zkrácení dolní končetiny to musí být alespoň o 7 cm. Mimo daná specifika jsou pro klasifikaci také důležité kontraindikace. Mezi ty se řadí: poruchy trofiky (dekubity, dermatitidy, větší vřídky), poruchy distribuce nebo využití vápníku (osteoporóza), interní onemocnění (kardiovaskulární, plicní, astma či epilepsie) a zranění hlavy (mnohočetná či jednotlivá závažná). Dále lze uvést případy, které se řadí mezi nedostatečná postižení: pokud mají lidé pouze omezenou hybnost kyčlí, lidé bez požadovaného minimálního handicapu, ale zároveň, pokud nemohou hrát běžný florbal kvůli chronickým posttraumatickým poruchám, nestabilním hlezenním nebo kolenním kloubům či z dalších podobných důvodů. Nicméně minimální handicap je možné i tak uznat. Hlavní myšlenkou klasifikace je laická odpověď na otázku: Je hráč schopný plnohodnotně hrát florbal (není myšleno na vozíku)? Například i člověku s dvaceti operacemi kolene může být minimální handicap uznán. Minimální handicap zahrnuje

případy uvedené v tomto odstavci výše. Pokud je osoba držitelem průkazu OZP, není to ještě zárukou uznání minimálního handicapu. Pro uznání klasifikace se očekává plná funkčnost horní části těla, nicméně jakékoliv poškození v oblasti horní části těla neovlivňuje požadavky na uznání minimálního handicapu ve spodní části těla. Toto tvrzení se netýká brankářů. Pokud je minimální handicap uznán, hráč je označen jako klasifikovaný pro soutěže, které jsou organizované ČFFV. Hlavními iniciátory renovací nejen v oblasti klasifikace je Česká republika a Švédsko, kteří se snaží veškeré informace dostat do podvědomí ostatních zemí. V České republice má klasifikaci v rámci ligové úrovně na starost Lukáš Novák (Český paraflorbal, 2023; Český paralympijský výbor, 2023; Mařík, 2023).

Reklasifikace hráčů

K překlasifikování hráčů může dojít z různých důvodů, nejčastěji jde o změnu fyzického stavu. Zažádat o reklasifikaci mohou hráči, trenéři, rozhodčí či samotní klasifikátoři. Dále se reklasifikace provádí v případě podání protestu (ČFFV, 2017).

5.2 Výstroj hráčů a brankářů

Nepostradatelnou součástí výstroje para florbalistů je vozík, který musí splňovat bezpečnostní prvky pro hru, které jsou uvedené v kapitole níže. Dále musí mít hráči jednotné dresy, konkrétně pouze očíslována trika, kalhoty mohou mít dlouhé a nemusí být jednotné. Na dresech mohou být reklamy či další popisy. S výjimkou brankářů pohybujících se pomocí nohou nemusí mít hráči obuv.

Pro brankáře je důležitá brankářská výstroj, které je součástí obličejová maska, která musí být v souladu s předpisy IFF, dlouhé kalhoty a triko. Dále mohou používat tenké rukavice či další ochranné vybavení, které nesmí být určené k chytání střel (Český florbal, 2022; Sýkora, 2023).

Hráči mohou používat ochranné brýle, ale pouze brýle určené pro florbal a schválené IFF. Dále i hráči mohou používat tenké rukavice, například jako prevenci odřenin prstů (Český florbal, 2022).

5.3 Výzbroj hráčů a brankářů

Mezi standardní vybavení hráčů patří florbalová hůl nebo speciální nástavec, který slouží místo čepele a je připevněn k vozíku. Brankáři ve florbale vozíčkářů, narozdíl od florbalu, mohou používat florbalové hole, které lze na nezbytný čas odložit, například při zabránění vstřelení gólu, ke zvednutí míče a provedení výhozu.

Florbalová hůl se skládá z čepele, hole a omotávky. Každou část lze samostatně vyměnit, nicméně pro oficiální soutěže lze použít hůl a čepel pouze stejné značky, dle pravidel IFF. Hole se vyrábějí z kombinace karbonu-kompozitu, v různých velikostech, barevných provedeních a délkách. Kompozitní materiál je základním materiálem holí a vyznačuje se odolností a pevností. Karbon se vyznačuje nízkou hmotností, která přináší lepší kontrolu nad míčem, skvěle tlumí nárazy a otřesy. Nejdražší a nejlehčí hole mají poměr 85 % uhlíku a 15 % kompozitu. Maximální hmotnost florbalové hole je 380 g, maximální délka 103-105 cm a pružnost (tvrdost) 23-40 mm. Tvar tyče (samotné hole) může být rovný či zakřivený. Florbalové hole mohou být zahnuté na levou či pravou stranu, přičemž levé zahnutí znamená, že hráč hůl drží levou rukou níže, v případě pravého zahnutí je to naopak. Čepele jsou plastové (z polyetylénu), jejich maximální zakřivení je 3 cm. I tvrdosti čepele mohou být ve třech variantách – měkké, střední a tvrdé. Některé čepele jsou vyrobeny s úpravou pro freestyle. V oficiálních soutěžích lze používat pouze florbalové hole označené a schválené IFF. Paraflorbalisté si florbalové hole vybírají dle vlastních kritérií, potřeb a požadavků, nicméně délku hole většina volí kratší, mimo jiné také z hlavního důvodu, kterým je snazší a efektivnější manipulace s míčkem, to potvrdil také trenér a hráč paraflorbalu (Alfax, 2016; Mařík, 2023; UK FTVS, 2016).

5.4 Další důležité vybavení paraflorbalu

Míček

Florbalový míč má průměr 72 mm a hmotnost 23 g. Míček obsahuje 26 otvorů a je navržen tak, aby správně létal a vydržel náročné podmínky. Průměr otvoru je 10 mm. Certifikované míče mají přesně danou hmotnost, odskok, ale i maximální či minimální rychlost letu. Povrch míče má být rovný, nicméně přípustný vzor reliéfu je do 0,5 mm.

Míčky se vyrábí jak v bílé barvě, tak i v různých barevných provedeních (Floorball planet, 2023; UK FTVS, 2016; International Floorball Federation, 2022a).

Brána

Brány využívané ve florbalu vozičkářů jsou totožné s florbalovými. Musí být schválené a označené IFF, postavené na vyznačených bodech hřiště. Oficiální velikost branky je 160 x 115 cm, nicméně jsou k dispozici další tři velikosti branek. Branky musí být červené, vyrobené z kovových trubek a nesmí obsahovat žádné ostré vystouplé hroty. Dále musí brány obsahovat síť, která je přes celou šířku, umístěná 20 cm (s odchylkou 25 mm) za brankovou tyčí (International Floorball Federation, 2022a).

Hřiště

Oficiální velikost hřiště je 40 metrů na délku a 20 metrů na šířku. Podél celého hřiště jsou mantinely o výšce 0,5 metrů (v rozích jsou zaoblené) (International Floorball Federation, 2022b; UK FTVS, 2016).

5.5 Kontroly vybavení

O kontrole a přeměřování vybavení rozhodují rozhodčí. Kontrola smí probíhat před utkáním i během utkání. Pokud se shledá nesprávná či vadná výstroj, objevená před či během utkání, hráč smí do utkání nastoupit či v něm pokračovat až po uvedení vybavení do řádného stavu. To neplatí pro měření zahnutí. Přestupek týkající se dresů vede pouze k jednomu trestu pro družstvo. Rozhodčí mají povinnost jakékoliv nesprávné vybavení zaznamenat do zápisu o utkání. V průběhu kontroly smí být u zapisovatelského stolku pouze oba kapitáni a hráč, jehož vybavení je kontrolováno. Po kontrole pokračuje hra podle příčiny přerušení. Kapitán družstva smí požádat o kontrolu zahnutí, schvalovací známky na florbalce či obličejové masce brankáře nebo shodné značky hole a čepele. Na další vady smí kapitán rozhodčí upozornit, nicméně další průběh posoudí rozhodčí (Český florbal, 2022).

Neoficiálním názvem pro kontrolu vozíků je „technická přejímka“, kdy dva nebo tři technici provedou kontrolu nastavení vozíku a parametry vozíku dle daných pravidel (Čichoň, 2021).

Z praktického hlediska už se kontroly nedělají příliš často. Jedním faktorem může být cena vozíků, proč by si tedy sportovci pořizovali vozík, který není v souladu s pravidly. To samé lze říct v případě florbalových holí, u kterých už se ocelové vycpávky a další úpravy neobjevují. Doby, ve kterých docházelo ke zneužívání těchto pravidel, jsou již minulostí (Michálek, 2023).

6 Vozíky

Pro hráče florbalu vozíčkářů jsou nepostradatelnou součástí kompenzační pomůcky, sportovní mechanické vozíky. Jsou zásadní součástí hry úplně stejně, jako florbalové hole. V české lize jsou od roku 2010 dodržována bezpečnostní pravidla, která se týkají technických parametrů vozíků. V tomto případě je nutným cílem především předejít vzniku úrazů při střetu vozíků, z objektivního hlediska, aby nebyly nežádoucí ostré hrany, zbytečné záchytné body a naopak, aby vozík byl co nejvíce kompaktní – nešlo využívat přechodových bodů třeba k blokování. Konkrétní bezpečnostní pravidla jsou popsána níže.

Mechanické i elektrické invalidní vozíky jsou určeny nejen pro tělesně postižené osoby, seniory či nemohoucí osoby a slouží především k usnadnění pohybu v interiéru i exteriéru, s konstrukčními prvky pro možnost asistenčního ovládní, nebo jiné osoby zajišťující pomoc. Takovéto moderní vozíky lze snadno ovládat, jsou snadno přenosné a obvykle konstrukčně snadno skládací (lehce se vejdou do automobilů). Dají se přidat různá vylepšení, jako jsou například odklápěcí područky, podnožky či stupačky. Pro velkou výhodu se montují bezdušová kola, která jsou bezúdržbová (Vyskotová, Čichoň, 2013; Vozíky pro život, 2023).

6.1 Mechanické vozíky

Pro paraflorbal se používají výhradně sportovní typy vozíků. Pravidla používaných vozíků pro paraflorbal jsou jasně definovaná bezpečnostními prvky, které musí splňovat každý vozík. Tato daná pravidla jsou platná na mezinárodní turnaje, pořádané Mezinárodním výborem florbalu vozíčkářů (ICWF), ale i české ligové soutěže, které jsou organizované Českou federací florbalu vozíčkářů.

Obecná pravidla:

- a) Vozíky NESMĚJÍ obsahovat žádné nezakryté ostré hrany
- b) Ochranná vodorovná tyč v přední části vozíku (přední nárazník) musí být 11 cm od podlahy (měří se uprostřed nárazníku)
- c) Protiskluzové (zadní) kolečko či kolečka nesmí vyčnívat mimo svislou rovinu (tedy při pohledu z boku vozíku nesmí vyčnívat přes velká hnací kola vozíku)

- d) Kolečka proti převrácení jsou u vozíků povinná
- e) Dolní končetiny (především chodidla) hráče nesmějí během pohybu v hracím poli vyčnívat z konstrukce vozíku
- f) Hráč na vozíku se smí pohybovat pouze pomocí horních končetin (platí pro pohyb v hracím poli)
- g) Hráč musí být po celou dobu pohybu v poli připoután tak, aby zadní část těla byla v neustálém kontaktu se sedačkou vozíku

Brankáři toto pravidlo nejsou povinni dodržovat (Sýkora, 2016; ICWF, 2019)

Výjimky z pravidel lze vyhlásit pouze po podrobném přezkoumání Mezinárodním výborem florbalu vozíčkářů (ICWF), v ČR Českou federací florbalu vozíčkářů (ČFFV). Výjimky se vztahují ke konkrétnímu vozíku a platí pro dané časové období. Případný seznam vozíků s platnými podmínkami je zveřejňován na webových stránkách (ICWF, 2018).

Dále jsou v dokumentech týkajících se vozíků uvedena základní pravidla. Z bezpečnostních důvodů je povinné použití chrániče paprsků. Ty musí být řádně připevněny (viz obrázek). Kryty paprsků musí mít všechny vozíky (vozíky útočné, bránící i brankářské). Mohou být průhledné či neprůhledné. Z praktického hlediska rozhodčích jsou výhodnější průhledné, přes které rozhodčí vidí míč a má přehled, kde se v danou chvíli nachází.

Obrázek 1: Vozík nesplňující pravidla (Sýkora, 2016)

Obrázek 2: Vozík splňující pravidla (Sýkora, 2016)

Další částí, kterou je z bezpečnostních důvodů nutné vybavit řádně připevněným krytem je zádové madlo. Důležité pro ochranu před možným vznikem zranění během pádu či nárazu. Dále je pro snížení následků při neúmyslných kontaktech vhodné použití krytů závitů koleček proti převrácení. Používané vozíky nesmějí mít žádná zadní madla (rukojeti) ani bočnice (Sýkora, 2016).

Na obrázku 1 lze vidět starý vozík, který nesplňuje hned několik podmínek uvedených výše, dříve pravidla vozíků nebyla. U vozíku chybí přední ochranný rám (riziko zahakování o jiný vozík), kryty paprsků, polstrování či skosení kol, které je nutné z hlediska bezpečnosti. Kdyby nebyla skosená kola, hráči by zabírali prsty o obruče a mohlo by dojít k úrazu, v případě nárazu do soupeře či dalších podobných situacích (Michálek, 2023).

Vozíky pro brankáře

Vozíky, které používají brankáři, musí dodržovat veškeré výše uvedené předpisy. Mohou být vybaveny jakýmikoliv kryty nebo pláště z pevných materiálů, které musí být opět řádně připevněny a nesmějí vyčnívat z rámu vozíku (nezvětšuje konstrukci vozíku). Vozík musí odpovídat postižení, velikosti a potřebám brankáře – pro příklad není povoleno použití vozíku, který by zakrýval maximální plochu branky. Pokud se z důvodu svého postižení nemůže brankář pohybovat pomocí horních končetin a k pohybu potřebuje využít dolní končetiny, nemusí jeho vozík obsahovat přední nárazníkovou tyč.

Posuzování a schvalování brankářských vozíků probíhá také individuálně, oprávnění k tomu má Mezinárodní výbor florbalu vozíčkářů. Je důrazně doporučeno při zaměrování nového vozíku konzultování s komisí, které zabrání případným nepříjemnostem se splněním výše daných podmínek (ICWF, 2019).

Protože zatím neexistují vozíky přímo určené pro para florbal, byl vybrán vozík CLUB SPORT, který je multifunkční, jde tedy použít hned pro několik sportů. Je vhodný pro začátečníky.

Vozík CLUB SPORT

Tento multifunkční vozík je od firmy RGK a je vytvořen pro všeobecné opětovné použití a dlouhodobou životnost. Vozík je ideální pro širokou škálu sportovců a zároveň poskytuje nízkonákladovou alternativu pro různé využití – například pro sportovní kluby či školy. Vozík lze použít například ke hraní basketbalu, florbalu, tenisu, rugby a mnoha dalších sportů (RGK, 2020; Medicco, 2023).

Vlastnosti vozíku:

- Především víceúčelové využití (lze přidělat či oddělat přední nárazník)
- Chrom moly – zaručuje pevnost, tuhost, odolnost proti opotřebení a korozi
- Vhodný pro začátečníky, kluby i školy
- Hmotnost vozíku od 11,8 kg, hmotnost uživatele až 125 kg
- 4 možnosti nastavení šířky a výšky sedadla
- Odnímatelná ochrana proti překlopení (stabilizační kolečka)
- Drátěné paprsky s křížovým šňerováním, hliníková tvrdý eloxovaný ruční ráfek, pneumatika Kenda
- Popruhy na nohy
- Lze si zvolit barvu rámu (RGK, 2020; Medicco, 2023)

Obrázek 3: Multifunkční sportovní vozík (RGK, 2021)

6.2 Speciální vozíky

Speciální vozíky slouží osobám se zvláštními potřebami. Jedná se o vozíky se speciálními zajímavými funkcemi, mezi které například patří odlehčené vozíky s možností náklonu opěrky až o 30°, s úhlově nastavitelnými stupačkami nebo odnímatelným madlem (pro doprovod), dále to mohou být vozíky, které napomáhají člověku se vzpřímením (vzpřimovací vozíky) (Vozíky pro život, 2023).

Parafloralisté často používají speciální basketbalové sportovní vozíky či tenisové sportovní vozíky. Kromě dvou zmíněných je k dispozici florbalový speciální vozík od firmy RGK, jak uvádí internetové zdroje, nicméně samotný zástupce firmy Medicco, která v ČR nabízí vozíky nejen od firmy RGK, tuto informaci nepotvrdil (Český PARA sport, 2023; Český paraflorbal, 2023; Medicco s.r.o., 2023).

Florbalové vozíky jsou pevné, robustní a odolné proti poškození během pádů, nárazů i srážek, které jsou součástí hry. Pro paraflorbal je také velmi důležitá vlastnost – obratnost, a proto jsou florbalové vozíky navrženy ergonomicky a s velmi nízkou hmotností (začíná i na 11 kg), pro snadné a rychlé ovládání (Vozíky pro život, 2023).

Od standardních vozíků se sportovní speciální vozíky liší především konstrukcí, jejichž rámy jsou moderně svařované a pevné. Ve většině případů se vyrábí na míru daného sportovce. Velmi viditelným rozdílem jsou velká kola vozíku, která jsou pod úhlem nakloněná, pro držení stability. Vpředu je v rámci bezpečnostních prvků nárazová hrazda, která se nachází ve spodní části u nohou a snižuje riziko zranění, když se dva vozíky srazí. V zadní části vozíku se nachází „přepadávací“, respektive „nepřepadávací“ kolečko, aby se člověk s vozíkem při soubojích nepřeklopil na záda (Plešková, 2022).

Vozíky, které používají hráči para florbalu, musí být sportovní a oficiální výroby. Velikost zadních kol je bez limitu, nicméně minimálně 24 palců a nejvíce 28 palců. Nejčastěji se používají velikosti 24–26 palců, s tím, že nejužívanější je velikost 25 palců. Tato velikost je volena především dle výšky hráče. Někteří hráči využívají i velikost 28, většinou jde o hráče, kteří se věnují jednak para florbalu, ale také basketbalu na vozíku (například amputaři, kteří mají pohyblivost a stabilitu trupu a horních končetin bez omezení). Tato velikost kol je náročnější na ovládání. Naopak menší velikosti kol jsou

mrštnější v zatačkách. Dalším parametrem pro vyšší mrštnost může být vzdálenost nárazníku od velkých kol vozíku – čím kratší vzdálenost, tím vyšší mrštnost (Mařík, 2023).

Jak se píše výše, zatím nebyl vytvořen speciální vozík určený výhradně pro paraflorbal, proto je zde vybrán vozík, který se nejvíce přibližuje standardnímu vozíku, na který jsou kladeny specifické požadavky, které lze najít v dokumentech týkajících se vozíků.

Sporta ONE

Tento typ vozíku je vlajkovou lodí ze sportovních vozíků od firmy Ultina. Je vyráběn precizním způsobem a na míru. Konstrukce je z hliníku AL 7020, sedačka z kvalitního textilu, jejíž součástí jsou kožené rohy a zádová opěrka. Dále nabízí pevná kola Spinergy, sportovní vidličky a kolečka vlastní produkce. Doplněn může být o extra pevnou a lehkou karbonovou stupačku a karbonovou sedací desku. Individuálně je možné vozík zaměřit na potřeby florbalistů či basketbalistů (Ultina, 2022).

Obrázek 4: Vozík Sporta ONE (Ultina, 2022)

6.3 Elektrické vozíky

Přestože jsou pro práci stěžejní vozíky mechanické, je nezbytné alespoň v krátkosti zmínit vozíky elektrické. Elektrické vozíky jsou součástí Powerchair Hockey, tedy florbalu na elektrických vozících. Jde o formu florbalu pro jedince s největším pohybovým omezením. V České republice je Powerchair Hockey jediným akčním kolektivním sportem, který lze hrát na elektrickém vozíku. Většina nových hráčů začíná se svými či zapůjčenými elektrickými vozíky. Postupem času si často pořizují speciální, sportovní, vozík. Speciální vozík je pro hraní Powerchair Hockey výhodou, ale ne podmínkou. Takové vozíky jsou již upravené do sportovní verze, oproti řadovým vozíkům mají jiné normy pro rychlosti. Pro příklad německá norma, která je nejčastěji přijímána má povolenou rychlost elektrického vozíku na veřejných komunikacích pouze 10 km/h, na soukromém pozemku dokonce až 20 km/h. Vše okolo vozíku záleží na možnostech, požadavcích a preferencích každého hráče. V současné době jsou vozíky přechipovány a upraveny tak, aby jezdili rychleji a hráči byli pohyblivější na hřišti. Přestože by šla rychlost vozíku ještě zvýšit, například úpravou motoru, převodovky nebo výkonu baterie, dodržuje se povolená rychlost vozíku maximálně 15 km/h. V České republice hraje momentálně většina hráčů na vozíku od konstruktéra speciálních vozíků pro Powerchair Hockey - firmy Athamas,s.r.o., dodavatele vozíků značky PRIDE. I přesto je níže popsán sportovní elektrický vozík, který je od české firmy Ultina (Powerchair hockey, 2018; Skružný, 2005).

Mezi vlastnosti speciálního sportovního elektrického vozíku patří:

- Rychlost až 15 km/h (= maximální povolená rychlost vozíku)
- Výkonost baterie 75 Ah
- Chlazení motorů a elektroniky
- Pevná konstrukce
- Stabilita
- Nízké těžiště, krátké rozměry a obratnost
- Lze zařadit individuální úpravy či ochranné prvky rámu

Mimo akci a rychlost je u tohoto sportu nejdůležitější bezpečnost. Powerchair hockey je bezkontaktní sport. Pravidla jsou přizpůsobena tak, aby byla bezpečnost hráčů a vozíků

zajištěna v co nejvyšší míře, je tedy zakázáno jakékoliv vrážení, vytlačování či jiný kontakt, který by mohl ohrozit nebo poškodit vozík soupeře. Dále je zakázáno hrát vysokou holí a míč se smí pohybovat pouze do výšky 20 cm. Z důvodu ochrany vozíku je přítomný ochranný rám (Powerchair hockey, 2018; Skružný, 2005).

eSporta

Vozík eSporta je první sportovní elektrický vozík na Powerchair Hockey, který je vyráběn v České republice, je od firmy Ultina. Vozík má individuálně vyrobený rám, který přímo vychází z mechanického sportovního vozíku Ultina Sporta. Hmotnost vozíku je pouhých 12 kg. Součástí je extrémně výkonná motorová jednotka renomovaného výrobce ElectroCraft®. Díky svým vlastnostem splňuje veškerá pravidla IWAS Powerchair Hockey (Ultina, 2022).

Další technické informace:

- Rychlost 15+
- Pohodlný a bezpečný textil s koženými prvky
- Rám ze slitiny hliníku 7020
- Vysoká akcelerace, točivost a brzdňý účinek
- Booster 300 % síly motorů
- Gyroskop
- Jednoduchý joystick (zaměřený pouze na samotnou hru)
- Možnost detailního nastavení řídicí jednotky přes chytrý telefon (prostřednictvím Bluetooth)
- Snadná výměna baterie (i během zápasu)
- Čtyři stabilizační kolečka (Ultina, 2022)

Obrázek 5: Elektrický vozík eSporta (zepředu) (Ultina, 2022)

Obrázek 6: Elektrický vozík eSporta (zboku a zezadu) (Ultina, 2022)

7 Základní organizační pravidla, charakteristika prostoru

Florbal vozíčkářů se stejně jako florbal hraje ve sportovní hale, tělocvičně či vhodném venkovním hřišti. Velikost hřiště lze upravovat, stejně tak i počet hráčů. Florbal se hraje s florbalovým míčem (Mikeška et al., 2020a; 2020b).

Oficiální velikost hřiště je 40 metrů na délku a 20 metrů na šířku. Podél celého hřiště jsou mantinely o výšce 0,5 metrů (v rozích jsou zaoblené) (International Floorball Federation, 2022b; UK FTVS, 2016).

Na hrací povrch nejsou kladeny nijak vysoké nároky. Typickým povrchem jsou parkety, ovšem v halách, které jsou zaměřeny primárně na florbal se nejčastěji využívají umělé povrchy na bázi gumy, tzv. taraflexy. Profesionální florbal (extraliga florbalu) se hraje výlučně na zmíněném taraflexu.

Počet hráčů v poli je 5 + 1, což znamená 5 hráčů a jeden brankář v jednu chvíli na hřišti. Herní čas utkání je 3x20 minut, nicméně paraflorbalová liga v České republice se hraje 3x15 minut (Český para sport, 2023).

Česká paraflorbalová liga (2022/2023)

Do sezóny 2022/2023 se přihlásilo 6 družstev a s každým týmem se sehrávají 4 zápasy.

Přihlášené kluby:

- Sportovní klub vozíčkářů Praha, z.s.
- Tělovýchovná jednota Tatran Střešovice, z.s.
- FBC Štíři České Budějovice, z.s.
- Spolek Sportovní klub handicapovaných Meteor Plzeň
- SSVM – Sportovní sdružení vozíčkářů v Mostě o.s.
- Paraflorbal Ostrava (Český paraflorbal, 2023)

Finanční náklady hradí vždy pořádající, a to včetně veškerých výplat či cestovních náhrad pro rozhodčí. Rozpis utkání je stanoven předem. Sezóna je rozdělena do dvou částí – základní část a play off. V základní části se utkání hrají do samotného rozhodnutí o vítězi

daného utkání. Pokud se o vítězi utkání nerozhodne v základní hrací době, následují trestná střílení, jejichž počet se liší od pravidel florbalu. Každý tým provede tři trestná střílení. Pokud se v těchto sériích nerozhodne o vítězi, následují série trestných střílení vždy po jednom z každého týmu (Mařík, 2022).

Za vyhrané utkání v normální hrací době se vítěznému družstvu připisují 3 body, za prohrané utkání v základní hrací době 0 bodů, za vítězství v prodloužení či v trestných střílení se připisují 2 body a za prohru v prodloužení či v trestných střílení pouze 1 bod.

Po základní části následuje nadstavbová část – play off. Do play off postupují všechna družstva. Nejprve se začíná čtvrtfinálovými zápasy, dále semifinálovými, zápasem o 5. místo a o 3. místo. Vrcholem sezóny je superfinále, ve kterém se rozhoduje o absolutním vítězi (Mařík, 2022).

8 Revize současných pravidel

Pravidla florbalu vozíčkářů vychází z pravidel florbalu, některá z nich jsou upravena a uvedena v dodatcích k pravidlům florbalu. Snahou je se co nejvíce přiblížit a držet pravidel florbalu, především kvůli atraktivitě sportu a mezinárodní úrovni para florbalu. Hlavní myšlenkou je Safety first – tedy bezpečnost na prvním místě. Veškerá pravidla lze najít na webových stránkách florbalu vozíčkářů či českého florbalu, v této práci budou vytaženy a komentovány ty části kritických bodů a míst, o kterých se domníváme, že jsou sporné. Jako u všech sportů je cílem podat co nejlepší výkon. Princip této hry vyplývá stejný jako z ostatních kolektivních sportů – získat vyšší počet bodů (v tomto případě gólů), a tím pádem porazit tým soupeře. Přestože jde o kolektivní sport, záleží samozřejmě na výkonu každého hráče. Mezi stěžejní činnosti tohoto sportu patří například rychlá reakce, technická manipulace s míčkem či taktické myšlení. Mezi herní činnosti, důležité pro tento sport, patří střelba, vedení míčku, přihrávky a chytání (týká se brankářů). Rozvíjí týmovou spolupráci, rychlost, specifické dovednosti, prostorovou orientaci a smysl pro fair play (Mařík, 2023; Mikeška et al., 2020a).

Florbal je ideální a velmi hojně využívaná hra i v rámci tělesné výchovy na základních školách, základních školách pro žáky s postižením (zrakovým, sluchovým,..), ale lze ji také využít i pro žáky v rámci inkluze/integrace. V těchto institucích dochází velmi často k další modifikaci pravidel (International Floorball Federation, 2022b; Mikeška et al., 2020a).

Pravidla a jejich přestupky lze rozdělit do skupin dle různých kritérií. Například v oficiálních pravidlech jde o skupiny přestupků vedoucích k volnému úderu, k vyloučení na trestnou lavici, k trestnému střelení či vyloučení do konce utkání. V této kapitole jsou vybraná pravidla rozdělena do skupin, které se týkají pouze vozíku, dále do skupiny pohybu s hokejkou a třetí skupiny, pohyb těla.

1) Vozík

Informace, možnosti, příklady a požadavky vozíků, které lze využít ke hře paraflorbalu lze najít v kapitole výše. V této kapitole se na vozíky podíváme z jiného pohledu. Rozdíly mezi vozíky vyplývají mimo jiné z potřeb klienta, a především jeho individuálních požadavků či výjimečností, které jeho zdravotní omezení vyžaduje. Do této

oblasti lze zařadit například způsob fixace dolních končetin, opěrné systémy vozíku či sedačky vozíku. Fixací dolních končetin je myšleno využití různých popruhů, kterými si hráči fixují dolní končetiny k vozíku, aby jim během hry například z vozíku nevyskočily. V para florbale je položení nohou na podlahu či hraní pomocí nohou (hra míče či pohyb na vozíku pomocí nohou) zakázáno a trestáno jako přestupek. S výjimkou brankářů, kteří se pomocí dolních končetin pohybují. Tato možnost jde pouze v případě, že hráčům zdravotní handicap nedovolí pohyb na vozíku pomocí horních končetin. Dále lze do této skupiny přiřadit nárazy vozíků či bránění ve hře.

2) Pohyb s hokejkou

Pro bezpečnou práci s florbalovou holí jsou v pravidlech uvedena omezení. Nelze hrát tzv. vysokou holí, tedy jednoduše řečeno, nelze hrát holí nad úroveň velkých kol vozíku, nad úroveň ramen. Dále nelze blokovat, sekát či nadzvedávat soupeřovu florbaluku. Ke všem variantám jsou popsány bližší instrukce a případné postihy za přestupky v kapitolách výzkumné části níže.

3) Pohyb těla

Do třetí skupiny, která je označena jako „pohyb těla“, lze zařadit například trupovou stabilitu, pohyb dolních či horních končetin a pohyblivost trupu (rozsahy do flexe, lateroflexe či rotace trupu). Především trupová stabilita je stěžejní při pohybu hráče. Lze sem také zařadit nedovolené bránění, kdy hráč využije své tělo k zastavení či zpomalení soupeřova vozíku.

9 Pohled na kritická místa a pohled rozhodčího

Daná kapitola se zabývá nejvybranějšími a nejkritičtějšími místy pravidel florbalu a para florbalu. Podíváme-li se do pravidel florbalu, mohli bychom vybrat kritické body, místa či situace, kdy posouzení rozhodčího není jednoduché a přesně definované.

9.1 Kritická pravidla florbalu

- a) Upřesnění hry nad úrovní kolen – přestupkem je, pokud nad úrovní kolen hráč hraje míček jakoukoliv částí nohy od kolena níže;
- b) Upřesnění hry ve výskoku – je povoleno hrát míček pod úrovní kolen ve výskoku;
- c) Zdržování vhazování kterýmkoliv hráčem je přestupkem vedoucím k volnému úderu – za zdržování může být považováno zejména špatné postavení hráče na vhazování, či nedodržení vzdálenosti jeho spoluhráčů;
- d) Hra hlavou nově vede pouze k volnému úderu, nikoliv k trestu vyloučení;
- e) Upřesnění hry na zemi – vyloučení následuje nejen v případě, kdy hráč vleže či vsedě zahraje míč, ale i pokud jiným způsobem ovlivní úmyslně hru – např. brání ve hře protihráči;
- f) Situace, kdy hráč přidrží soupeře či soupeřovu hokejku
- g) Zvedne-li hráč v poli čepel florbalové hole nad úroveň pasu v náprahu vzad před zasažením míče, nebo při „došvihu“ vpřed po zasažení míče
- h) Pokud hráč v poli hraje nebo se snaží hrát chodidlem, spodní částí nohy nebo jakoukoliv částí florbalové hole nad úrovní kolen
- i) Vloží-li hráč v poli svou florbalovou hůl, chodidlo či nohu mezi soupeřovy nohy či chodidla
- j) Pokud hráč v poli ovládající míč nebo ve snaze ho získat strká nebo tlačí soupeře jinak než ramenem na rameno
- k) Vyskočí-li hráč v poli a zastaví tak míč

9.2 2 minutové tresty

- a) Pokud hráč v poli zastaví nebo hraje míč rukou nebo paží
- b) Pokud hráč v poli vleže nebo vsedě zastaví nebo hraje míč či jiným způsobem ovlivní hru
- c) Pokud hráč narazí nebo podrazí protihráče

9.3 Některá přeepsaná pravidla florbalu do para florbalu

- a) Hraje-li hráč v poli míč nacházející se pod soupeřovým vozíkem, nebo vloží-li florbalovou hůl pod soupeřův vozík
- b) Přijetí přihrávky zahrnuje i situaci, kdy se brankář dotkne míče florbalovou holí
- c) Pokud hráč narazí do protihráče. To zahrnuje naražení projíždějícího protihráče ze strany a zezadu
- d) Pokud hraje hráč v poli nebo brankář míč nohou. To neplatí pro brankáře pohybujícího se pomocí nohou
- e) Položí-li hráč nohu (nohy) na podlahu, přičemž jimi zasáhne do hry nebo si jimi pomáhá v pohybu, zatáčení či brždění vozíku. To neplatí pro brankáře pohybujícího se pomocí nohou
- f) Pokud míč uvízne ve vozíku nebo na hráčově klíně, hra pokračuje vhazováním na nejbližším bodě pro vhazování
- g) Pokud hráč hraje míč ve výskoku. Za výskok je považováno, pokud zadek zcela ztratí kontakt se sedačkou vozíku (Český florbal, 2022; Sýkora, 2023)

9.4 Rozhodčí

Každý oficiální zápas by měli řídit a kontrolovat dva rozhodčí. Pro rozhodčí by měly být hlavními úkoly: zajištění bezpečnosti hry pro všechny a uznání branek, které jsou vstřeleny dle platných pravidel. Dalším dílčím úkolem by pro rozhodčí měl být hladký průběh utkání, tedy aby se hra co nejméně přerušovala (International Floorball Federation, 2020a).

Vladimír Mařík – vedoucí ligové soutěže, trenér SKV Praha ComAp Team

Co se týče pravidel para florbalu, tak jde o snahu, co nejvíce se přiblížit a držet pravidel florbalu, mimo jiné i kvůli mezinárodní úrovni. Hlavní myšlenkou je „Safety first“ – tedy vždy je primární bezpečnost. Většina pravidel se drží těch florbalových, například i hra na zemi, kdy je při hraní či zastavování míče více než jedno koleno nebo jedna ruka na podlaze (kromě ruky držící florbalu), postavení obranné zdi ve vzdálenosti minimálně 3 metry od postavení míče či odrazu míče od těla/vozíku. Vozík je součástí výstroje každého hráče. Brankář může používat ochranné vybavení, vždy takové, které nezvětšuje objem těla. Informace týkající se klasifikace vychází z minimálního handicapu definovaného v para hokeji, nicméně laickou myšlenkou či filosofickou záležitostí je laická odpověď na otázku: „Je ten hráč schopný plnohodnotně hrát klasický florbal?“ Česká republika se společně se Švédy snaží vše dodržovat a zároveň tvořit a dostávat do podvědomí ostatních (Mařík, 2023).

Pohled rozhodčího

Zbyněk Pěnička – rozhodčí

Nejčastějším přestupkem je, stejně jako ve florbale, sekání. Pravidla jsou vytvořena či upravena především, aby chránila zdraví. V některých případech se může zdát, že situace vypadá hůře, než jaká doopravdy je. Hráči si tempo či způsob hry diktují sami. Pravidla jsou nastavená z pohledu bezpečnosti tak, aby to byl stále sport, ale zároveň, aby se stále dodržovala bezpečnost. Tak jako v ostatních sportech jde také o nastavení v hlavách hráčů, pokud je na hřišti přítomný někdo, kdo ohrožuje ostatní, je vyšší možnost vzniku zranění (Pěnička, 2023).

Petr Michálek – delegát rozhodčích, rozhodčí (česká i mezinárodní úroveň), florbal, paraflorbal

Nejdříve byl problém se směrem vývoje pravidel, poté nastal klíčový moment – zájem diváků – srozumitelné tedy bylo, co nejlíže se přiblížit k florbalu, tím se stalo také srozumitelnější „pískání“ v para florbale. Probíhalo přizpůsobování pravidel florbalu na vozíku florbalu klasickému. Některá pravidla byla odstraněna (například hra mezi nohama,..), některá pozměněna (střídání hráčů,..) a některá přidána (postavení

u vzhazování,..). Pravidla se mění či doplňují každé 4 roky (například v roce 2018 a poté 2022). Hlavním cílem pravidel tedy je atraktivnost pro diváky a ochrana zdraví hráčů, což je možná důležitější, protože hráči mají nějakou nevýhodu a mohou být daleko zranitelnější. Co se týká klasifikace, tak se o ní stále uvažuje, prozatím je v české lize dovolen jeden chodící v týmu v jedné chvíli na hřišti. Ve světě chodící nejspíš zapojeni být nemohou. Kvůli rozdílnosti schopností brankářů bylo zavedeno pravidlo, které se týká opuštění velkého brankoviště a zasáhnutí do hry (mimo velké brankoviště zasáhnout do hry nelze). Ze zkušeností s českou i mezinárodní úrovní vyplývá i rychlost hry. Na mezinárodní úrovni jsou střídání daleko rychlejší a celková hra také. Například Švédové jsou výborní i díky tomu, že během hry nezastavují, jsou stále v pohybu a nemusí se tak stále rozjíždět a zastavovat. Z pohledu delegáta rozhodčích jsou důležité dvě úrovně, jednou je zpětná vazba pro rozhodčí a druhou hodnocení. To vše je součástí vzdělávacího programu rozhodčích. Hodnotí se mimo jiné i pohyb rozhodčího, který je důležitý pro pohled na hru. Pokud se rozhodčí nehýbe, nemůže zkrátka nic vidět. Důležitá je také komunikace, dokonce i s hráči. Problém může nastat například v situaci, kdy jedou dva hráči vedle sebe, jeden má míč, druhý škrtně kolem o kolo druhého vozíku, a tím ho „roztočí“, v tomto případě může hráč spadnout i přes hlavu. Důležitým aspektem je trupové svalstvo. Dalším příkladem problémové situace může být povolená upravená florbalka (zahnutí čepele do maximálně 3 cm), pomocí které přitlačí míček na mantinel či k podlaze. Takovou situaci může rozhodčí považovat za zdržování hry (takto považováno i v klasickém florbale), protože protihráč nemá šanci míček legálně odebrat. Otázka zní, zda tuto situaci odpískat? Pokud hráč táhne míč přiklopený čepelí za sebou, protihráč mu ho smí vzít pouze pod florbalkou, hráč s míčem by se mohl čertit, nicméně jinak to nelze (Michálek, 2023).

9.5 Shrnutí

Zkušenosti, poznatky a poznámky z diskusí s rozhodčími a dalšími osobami, které se zabývají para florbalem, jsou v práci zakomponovány. Některé přestupky byly s rozhodčími prokonzultovány a zmíněné prvky, důležité pro posouzení přestupků, jsou opět zahrnuty do této práce.

10 Design výzkumu

10.1 Cíl

Cílem této diplomové práce je metodické zpracování problematiky para florbalu a revize pravidel, která vychází z florbalu a jeho pravidel, kdy vznikají složité situace pro rozhodčího posoudit, zda se jedná o přestupek či nikoliv.

10.2 Úkoly

Na podkladě stanoveného cíle jsme si stanovili tyto úkoly:

- a) V rámci teoretické části diplomové práce vyhledat, prostudovat, písemně zpracovat poznatky z odborné a vědecké literatury, které se týkají zadaného tématu diplomové práce;
- b) ověření o nutnosti povolení od Etické komise UK FTVS k dané práci;
- c) sběr potřebných fotografií, videí a další dokumentace;
- d) provedení pozorování na ligových utkáních, případná diskuse či položení několika otázek během pozorování;
- e) případná tvorba vlastních fotografií, videí a krátkých klipů,
- f) zpracování, analýza a vyhodnocení získaných dat;
- g) diskuse a závěr navazující na výsledky výzkumu.

10.3 Metodika práce

Tato diplomová práce má charakter kvalitativního výzkumu, jde tedy o vysvětlující či popisný charakter. Konkrétním designem výzkumu je deskriptivní případová studie. Rozebírána bude problematika para florbalu a konkrétními aspekty budou pravidla tohoto sportu, která budou detailněji popsána ve výzkumné části práce. Teoretická část je tvořena literární rešerší, zabývající se problematikou florbalu na vozíku – především tedy paraflorbalu. V práci jsou například zmíněny obecné informace o tomto sportu, historie a důležité aspekty, které byly u vzniku florbalu na vozíku, dále informace o používajících se vozících a vybraných diagnózách, které jsou v para florbalu nejčastěji zastoupeny.

Praktická část je tvořena analýzou dokumentů, videozáznamů a fotografií. Hlavní metodou výzkumu je tedy pozorování fotografií či videozáznamů, dále pozorování ligových utkání, které je případně doplněno otázkami. Pozorování a z něho plynoucí diskuse probíhá během utkání, především s rozhodčími (kteří se utkání v danou chvíli nezúčastňují), delegátem rozhodčích, trenérem či hráčem para florbalu. Ve výsledkové části jsou fotografie detailněji popsány a případně k nim doloženy odkazy na videozáznamy (Hendl, 2005; Petrusek, 1990; Švaříček a Šed'ová, 2007).

10.4 Popis výzkumného souboru

Výzkumný soubor této práce tvoří hráči paraflorbalu. Především jde o ligové hráče, kteří reprezentují tyto české kluby: Tatran Střešovice, FBC Štíří České Budějovice, PARAFLOBAL Ostrava, Vikings Most, SKV Praha ComAp Team a SKH METEOR Plzeň. Všichni probandi jsou plnoletí.

10.5 Sběr dat

Hlavní metodou sběru dat v této práci je analýza dokumentů a pozorování. Sběr dat proběhl nejprve oslovením svazu Českého para sportu, poskytnutím volně přístupných fotografií na Flickeru a videí na Youtube kanálu. Mezi další metody práce lze zařadit literární rešerši, získávání informací z odborných publikací, časopisů či internetu.

11 Výzkumná část - teoretický rozbor některých vybraných přestupků

V této kapitole budou teoreticky popsány hlavní (vybrané) přestupky, ke kterým v současné době nejčastěji dochází nebo které mohou být pro posouzení rozhodčími sporné. Podrobněji budou vysvětleny a rozebrány ve výsledkové části.

11.1 Vhazování

Vhazování je důležitou herní situací, které se účastní jeden hráč v poli z každého týmu. Vhazováním neboli buly, startuje každé utkání. Dle pravidel pokládá jako první florbalistu hráč bránícího družstva, ve středovém bodě hráč hostujícího družstva. Čepele florbalistů jsou kolmo ke středové čáře, po obou stranách míče, kterého se nedotýkají. Míč je uprostřed čepelí. Na hřišti se nachází celkem sedm bodů určených pro vyhazování. Jsou jimi na půlící čáře jeden středový a dva pomocné, čtyři v rozích hřiště. Vhazování ve středovém bodě předchází každému začátku nové třetiny nebo pro potvrzení správně vstřelené branky. Pokud je vyhazování ve středovém bodě, musí být všichni hráči na svých polovinách. Ke vyhazování dojde i ve chvíli, kdy žádnému družstvu nelze udělit rozehraní, volný úder či trestné střelení. V tomto případě probíhá vyhazování na nejbližším bodě pro vyhazování. Při vyhazování je již několik let povoleno zaujmutí libovolné pozice vozíku. Podrobnější popis lze nalézt v kapitole 12.1.

11.2 Hra ve výskoku

V paraflorbale se za hru ve výskoku bere situace, kdy se hráčovo pozadí (hýždě) zcela nadzvedne a ztratí tak kontakt se sedákem vozíku (vznikne vzduchová mezera mezi vozíkem a hýžděmi hráče). Detailnější popis a ukázka na fotografii se nachází v kapitole 12.2.

11.3 Hra nohou či položení nohou na podlahu

Situace, kdy brankář či hráč hraje míč nohou. Další podobnou situací vedoucí k vyloučení je položení nohou (nohy) na podlahu, přičemž zasáhne do hry nebo si pomoci

nich pomáhá při ovládní vozíku (zatáčení, brždění). V obou případech jsou výjimkou brankáři, kteří se pohybují pomocí nohou. Chytat a pohybovat se pomocí nohou mohou brankáři pouze tehdy, pokud jim fyzický handicap neumožňuje pohybovat se pomocí rukou. Stav týkající se brankářů je probrán v samostatné kapitole níže. Popis doplněný o fotografie je v případě hráčů i brankářů níže.

11.4 Hra pod soupeřovým vozíkem

U této situace záleží, v jaké lokalizaci na hřišti k ní došlo. Pokud se míč dostane pod vozík, do vozíku či na klín hráče mimo velké brankoviště, následuje vhazování na nejbližším bodě pro vhazování. Pokud dojde k situaci, kdy je míč pod soupeřovým vozíkem nebo hráč vloží florbalu pod soupeřův vozík v prostoru velkého brankoviště, následuje volný úder. Situace ve velkém brankovišti i mimo něj včetně fotografií viz kapitola 12.4.

11.5 Náprah, hra, došvih

Podle pravidel florbalu a dodatků, týkajících se florbalu vozíčkářů je přestupkem zvednutí hole nad velká kola vozíku. Tedy náprah vzad před úderem do míče. To samé platí pro případ došvihu, tedy při došvihu vpřed po zasažení míče, také jde nad úroveň velkých kol vozíku o přestupek. Vysoký náprah a došvih je povolen pouze tehdy, není-li v těsné blízkosti jiný hráč a neohrozí-li ho. Rozbor viz kapitola 12.5.

11.6 Hra vysokou holí do úrovně velkých kol vozíku

Hra vysokou holí je další situace, u které je nezbytně nutný vhodný a pozorný pohled rozhodčího. Hru vysokou holí lze rozlišit na několik úseků, pokud je míč odehrán do výšky velkých kol, o přestupek se nejedná a hra pokračuje bez přerušení.

11.7 Hra vysokou holí mezi výškou kol a ramen

Pokud hráč hraje míč nebo se pokouší hrát míč v úrovni mezi velkými koly vozíku a rameny, platí, že jde o přestupek s následujícím volným úderem.

11.8 Hra vysokou holí nad úrovní ramen

Dvouminutové vyloučení nastává v případě, že hráč hraje míč jakoukoliv částí florbalu nad úrovní ramen, za kterou se uvádí úroveň ramen hráče ve vzpřímeném sedu. Příklady hry vysokou holí a detailnější rozbor v kapitolách 12.6, 12.7 a 12.8.

11.9 Nárazy do protihráče

Florbal je stále přiřazován k bezkontaktním sportům, a to díky tomu, že všechny nebezpečné zákroky jsou zakázány. Nárazy hráčů mohou být mnohdy velmi nebezpečné, a proto je dané pravidlo, kdy se ve florbale vozíčkářů za náraz, který vede k vyloučení, bere naražení do projíždějícího protihráče zezadu a ze strany. Takový přestupek vede ke dvouminutovému vyloučení na trestnou lavici. Náraz zepředu potrestán není. Povolené i nepovolené nárazy doplněné ukázkami viz kapitola 12.9.

11.10 Sekání, držení, odkopnutí, blokování, nadzvedávání florbalové hole

Všechny tyto přestupky se týkají hry florbalovou holí. Jedná se o situaci, kdy hráč sekne, blokuje, zvedne či kopne do soupeřovy florbalu nebo pokud zasáhne soupeřovo tělo. Hodnota přestupku se odvíjí od možnosti zasažení míče, pokud hráč má možnost a úmysl zasáhnout míč, hodnota přestupku je volný úder, pokud hráč tuto možnost nemá, hodnota přestupku je vyloučení na trestnou lavici. Tato situace je více rozebrána v kapitole 13.10 níže. Sekání je pojem, který se čteně využívá napříč sporty. Například v ledním hokeji sekání znamená zasáhnutí holí soupeře či části jeho výstroje. V ledním hokeji je povolené sekání do hole s cílem získat kotouč, nicméně ve florbale či paraflorbale tento způsob získání míče není možný, a proto je důležité tento přestupek hlídat a trestat. Sekání

patří mezi nejčastější přestupky, jak ve florbale, tak para florbale. Více o těchto přestupkách v kapitole 12.10.

11.11 Bránění ve hře

Bránění ve hře je stav, kdy hráč soupeři zabráni v pohybu plánovaným směrem. Jde o stav, kdy se hráč snaží získat lepší pozici či míč a hodnota přestupku závisí na úmyslu hráče, který se provinil. Stav týkající se vyloženě nárazů je probrán v jiné kapitole. Bránění ve hře s příloženými odkazy na videa včetně postihů za tento přestupek viz kapitola 12.11.

11.12 Zasáhnutí soupeře míčem

Tělo je součástí hry, stejně jako vozík, nevadí tedy, pokud se míč od těla odrazí, nicméně opět jde o úmysl. Pokud hráč vystřelí míč, který letí na bránu, je pochopitelné, že hráče netrefí úmyslně. Jiný případ ovšem je, pokud hráč vystřelí míč do hráče, který není ve stejném směru jako je brána. Více viz kapitola 12.12.

11.13 Střídání

Prostory pro střídání jsou vytyčené prostory podél jedné z dlouhých stran hřiště, pokud to prostředí neumožňuje, mohou být umístěny v rohu hřiště. Dle pravidel není omezený počet ohlášených střídání, ani počet střídání provedených během hry. Ohlášené střídání si může vyžádat pouze kapitán či člen realizačního týmu. Takové střídání je vykonáno okamžitě, nicméně pokud rozhodčí usoudí, že by střídání negativně ovlivnilo soupeřovu situaci, bude zahájeno až v následujícím přerušení hry. Střídání lze zařadit do skupiny „ostatních“ přestupků, protože i zde může dojít k pochybení, například k většímu počtu hráčů či menšímu počtu hráčů na hřišti. Potrestána je pouze situace, kdy se na hřišti nachází hráčů více. Důvody špatného střídání a další poznatky viz kapitola 12.13.

11.14 Přestupky, které vedou k vyloučení do konce utkání

Přestupky týkající se výstroje či výzbroje hráčů a brankářů, která není v souladu s výše zmíněnými pravidly nebo nejsou z hlediska bezpečnosti přijatelné pro para florbal, bývají většinou nejdříve potrestány napomenutím. Pokud hráči či brankáři pokračují v používání nevhodného, vadného či nebezpečného vybavení, následuje potrestání vyloučením do konce utkání. Obecně jsou vyloučením do konce utkání potrestány nejzávažnější přestupky, mezi které lze především z hlediska bezpečnosti zařadit tyto níže uvedené.

11.14.1 Užití vozíku, který je v rozporu s pravidly pro bezpečnost při hře

Pravidla, která musí vozíky splňovat pro ligové soutěže organizované ČFFV jsou jasně definována a jejich hlavním cílem je bezpečnost. Mezi obecná pravidla patří zákaz: nezakrytých ostrých hran, vyčnívání zadního kolečka či koleček mimo svislou rovinu a vyčnívání dolních končetin z konstrukce vozíku (u hráče v poli). Naopak mezi povinnostmi je přítomnost předního nárazníku (jeho výška 11 cm od podlahy) a koleček proti převrácení, pohyb hráče v poli pouze pomocí horních končetin, připoutání takovým způsobem, aby zadní část těla byla stále v kontaktu se sedačkou vozíku. Mezi základními pravidly jsou chrániče paprsků, chrániče zádočných madel, zakrytí závitů v domečcích pro kolečka, kontaktní nárazníky, bočnice a zakázána jsou zadní madla. Brankářské vozíky musí též splňovat všechna výše uvedená pravidla, kromě zákazu vyčnívání dolních končetin z konstrukce v případě, kdy se pomocí dolních končetin pohybují, to lze pouze v případě, že se díky handicapu nemohou pohybovat pomocí horních končetin (v tomto případě vozík nemusí obsahovat přední nárazník). Výjimky z pravidel, týkající se vozíků, vydává po řádném přezkoumání komise pro bezpečnost při hře, pod záštitou ČFFV. Výjimky se vydávají na konkrétní vozíky a konkrétní časový úsek. Případný seznam je zveřejněn na webových stránkách florbalu vozíčkářů (Sýkora, 2016).

11.14.2 Pokračování v používání vadné, zpevněné či prodloužené florbalčky

Informace o parametrech florbalových holích lze najít v kapitole týkající se výstroje a výzbroje. V para florbale se používají klasické florbalové hole, bez dalších úprav. Dle

pravidel je zakázáno prodlužovat či jakýmkoliv způsobem zpevňovat florbaluku a je nezbytné používat hole schválené IFF. Jedinou povolenou úpravou je zkrácení hole (v para florbale především ti, kteří hrají jednoruč). O kontrole florbalových holí a veškeré výstroje rozhodují rozhodčí a probíhá před i během utkání. Vadná florbalová hůl (stejně tak jako jiná nesprávná výstroj), s výjimkou měření zahnutí, která byla objevena před nebo během utkání musí být uvedena příslušným hráčem do řádného stavu a až poté může nastoupit či pokračovat v utkání. Každé nesprávné vybavení musí být zapsáno do zápisu o utkání. Kontroluje se schvalovací známka IFF na florbalové holi či na obličejové masce brankáře, dále kombinace hole a čepele. O takovou kontrolu či měření zahnutí může požádat kapitán družstva kdykoliv během utkání, ale vykonáno bude až při přerušení hry. Během jednoho přerušení může být provedena pouze jedna kontrola vybavení. Hodnota přestupku může být až technický trest, který je vždy spojen s větším trestem (Český florbal, 2022).

Příklady týkající se této skupiny přestupků viz kapitola 12.14.

11.15 Zvláštní pravidla, která se týkají brankářů

11.15.1 Hra nad velkými koly vozíku

Brankář má právo odehrát míč florbaluku nad úrovní velkých kol vozíku, nicméně pouze pokud se nachází v malém brankovišti. Pokud je to považováno za nebezpečné či rušivé pro soupeře, brankář je považován za hráče v poli a platí pro něj stejná pravidla. Jedná se tedy nejčastěji o přestupek s hodnotou volného úderu.

11.15.2 Brankář opustí velké brankoviště a zasáhne do hry

Brankář může opustit prostory velkého brankoviště, nicméně nesmí zasáhnout do hry. Za opuštění velkého brankoviště se považuje situace, když se na území velkého brankoviště nenachází žádné kolečko ani kolo vozíku.

Fotografie doplněné popisem viz kapitola 12.15.

11.15.3 Možnost pohybovat se a chytat pomocí nohou

Brankáři se mohou pohybovat a chytat pomocí nohou pouze pokud se díky zdravotnímu handicapu nedomohou pohybovat pomocí horních končetin. Brankáři pohybující se pomocí nohou mají rozdílné vozíky. Rozdíly vozíků jsou především v dolní části, kdy chybí část, na kterou se nohy bezpečně pokládají, aby se nedotkly země.

12 Některé vybrané přestupky z praktického pohledu pro rozhodčího

Para florbal se řídí heslem Safety first, bezpečnost na prvním místě. Jak už bylo řečeno, pravidla vychází z oficiálních pravidel florbalu, některá pravidla jsou pozměněná či upravená, některá přidaná, nicméně stále se snaží zachovat atraktivitu a zmíněnou bezpečnost sportu. Tato tvrzení potvrdil také delegát rozhodčích florbalu a paraflorbalu (Michálek, 2023).

I přes úpravu některých pravidel stále mohou vznikat stavy, kdy pro rozhodčího není jasné a jednoduché danou situaci rychle zhodnotit a správně zasáhnout či nikoliv. V této kapitole jsou některé vybrané přestupky, které jsou teoreticky popsány v kapitole výše, detailně rozebrány a popsány. Uvedeny jsou příklady, ve kterých je sporné posouzení rozhodčího, určité poznatky, které v rozhodnutí mohou pomoci a na které je nezbytné dát si pozor. Pro znázornění jsou některé ukázky doplněny o fotografie či odkazy na videozáznamy s konkrétním časem, kde lze přestupek či danou situaci zhlédnout.

Pro rozhodčí je důležité mít stále dobrý rozhled, nejlépe tak, aby vždy viděl jak míč, tak pohyb a činnost hráčů. Správný pohyb rozhodčího po hřišti znamená vyšší šanci na spatření přestupků a lepší orientaci během utkání.

12.1 Vhazování

Vhazování je základní hrací situací, která nejen počíná utkání, ale také řeší sporné situace, kdy není jisté, kdo se dotkl míče poslední před opuštěním hřiště nebo při pádu míče do klína, vozíku nebo pod vozík hráče. Jelikož při vhazování může být zvolena jakákoliv pozice vozíku, pro rozhodčího je důležité, aby stál na takovém místě, odkud uvidí pozice vozíků, hráčů i florbalových holí. Kdyby stál rozhodčí z boku, viděl by tak postavení pouze jednoho hráče, tudíž ten druhý by mohl snadno a úmyslně seknout či nadzvednout soupeřovu hůl. Na obrázcích níže jsou vidět různé pozice vozíku a postavení florbalových holí u míče. Dále si rozhodčí musí dát pozor na úchop, ten nesmí být pod úrovní značky nejnižšího úchopu na florbalce. Z obrázku 8 vyplývají některé výhody a nevýhody postavení vozíků, kdy v případě vyhraného vhazování hráče v červeném dresu

přihraje míč do boku od vozíku, tím pádem mohou ihned rozehrát útok, kdežto pokud by vhazování vyhrál hráč v modrém, tak míč odehraje nejspíš do vlastního vozíku.

Ke vhazování vede i situace, kdy míč zůstane na klíně hráče. V takovém případě hráč na míč nesmí sáhnout a ani nemá žádnou možnost, jak míč odehrát florbalkou (vždy by to bylo nad úrovní velkých kol vozíku). Jedinou šancí na vrácení míče na hřiště je míč z klína „sklepat“, nicméně rozhodčí případě míče na klíně většinou ihned reaguje a hru přerušuje. Hra poté pokračuje vhazováním na nejbližším bodě pro vhazování. Pokud rozhodčí míč nevidí a není si jistý, kde se nachází, je nezbytné změnit pozici a posoudit situaci, pokud se to nezdaří, hra pokračuje přerušením a následně vhazováním.

Obrázek 7: Vhazování ve středovém bodě, shodná či velmi podobná pozice vozíků (Český paraflorbal, 2015)

Obrázek 8: Rozdílná pozice vozíků při vhazování (Český paraflorbal, 2015)

Obrázek 9: Další možná pozice vozíků při vhažování (Český parafloral, 2015)

12.2 Hra ve výskoku

Při posouzení hry ve výskoku, tedy situace, kdy se hráčovo pozadí (hýždě) celé odlepí od sedačky vozíku, je jedním z důležitých aspektů opět trupová stabilizace. Pokud člověk nemá příliš dobrou trupovou stabilizaci, dojde k odlepení hýždí častěji a mnohdy i nečekaně. Při zápalu boje o míč a snaze natáhnout se pro něj může k nadzvednutí dojít celkem snadno. V těchto případech je opět vhodné použít ochranné pásy či popruhy, které člověku pomáhají udržet se ve vozíku. Důležité u posouzení výskoku je výhradně odlepení hýždí od sedačky, kdy mezi hýžděmi a vozíkem vznikne vzduchový prostor, ne tedy odlepení stehén.

Obrázek 10: Snaha ubránit míč, při flexi trupu nadzvednutí hýždí (Český parafloral, 2015)

12.3 Hra nohou či položení nohou na podlahu

Teoretické poznatky opět lze nalézt v kapitole výše. Pokud brankářům zdravotní stav nedovolí pohyb pomocí rukou, mohou se pohybovat pomocí nohou. Hra nohou a další situace, které se týkají brankářů jsou rozebrány v kapitole níže. Pro hráče v poli, který hraje míč nohou nebo při položení nohou na podlahu zasáhne do hry či si pomocí nohou pomáhá při pohybu, zatáčení nebo brždění jde o přestupek, který vede ke dvouminutovému vyloučení.

V těchto případech musí rozhodčí správně vyhodnotit, zda šlo o pohyb pomocí nohou úmyslně či nikoliv, zda nohy z vozíku nevyskočily například při nějakém nárazu. Pro lepší držení nohou ve vozíku se používají různé popruhy. Například amputaři, aby zabránili nechtěnému zásahu nohou do hry či odrazu nohou od podlahy, mohou použít ochranné popruhy, které nohy k vozíku přichytí a nebudou tak moci jednoduše zasáhnout do hry. U amputářů by také mohlo docházet k úmyslnému zásahu do vozíku soupeře, a tím ho posunout, zbrzdit či otočit – například šlápnutím na obruč nebo kopnutím do vozíku soupeře. Jako další příklad lze uvést paraplegiky, u kterých je opět vhodné použití ochranných popruhů na dolní končetiny kvůli předcházení například zaháknutí nohou do vlastního či soupeřova vozíku, vyskočení nohou z vozíku a položení na podlahu.

Obrázek 11: Brankář pohybující se pomocí dolních končetin, hrající i s florbaldovou holí (Český paraflorbal, 2015)

12.4 Hra pod soupeřovým vozíkem

Součástí vozíku je přední nárazník, který musí být ve výšce 11 cm od podlahy a měří se uprostřed tyče. V pravidlech lze najít dva příklady, které se týkají míče pod soupeřovým vozíkem.

- 1) Pokud míč uvízne pod vozíkem, ve vozíku či na klíně hráče, následuje vhazování na nejbližším bodě pro vhazování. Tento příklad lze vidět na videu [20220514 PO22 - Zápas o 5. místo SKH Meteor Plzeň x Paraflorbal Ostrava - YouTube](#), v čase 9:50 či v čase 12:55 (Český paraflorbal, 2022a).
- 2) Druhým případem je situace vedoucí k volnému úderu. Jde o přestupek, kdy hráč v poli hraje míč, který se nachází pod soupeřovým vozíkem nebo pokud hráč vloží florbalu pod soupeřův vozík. Obě situace vznikají za předpokladu, že se soupeřův vozík nachází ve velkém brankovišti. Aby jmenovaná situace nastala, stačí jakékoliv kolo či kolečko soupeřova vozíku ve velkém brankovišti. Velké brankoviště je obdélníkový prostor na obou polovinách hřiště, centrálně vzhledem k dlouhým stranám hřiště, o velikosti 4 m x 5 m. Do rozměrů se započítávají i čáry.

Na obrázcích 12 a 13 lze vidět situaci z příkladu 2), kdy se situace odehrává ve velkém brankovišti. Jde tedy o přestupek vedoucí k volnému úderu.

Spornými body pro tento přestupek může pro rozhodčí být, pokud jeden z hráčů k míči teprve přijíždí a druhý hráč o něm neví, tudíž mu najede do hole s míčem – lze to považovat za přestupek? V takových případech záleží na rozhodčím a jeho vyhodnocení. Dalším sporným bodem může být nevhodný pohled rozhodčího na situaci, která se děje mezi dvěma hráči. Pokud rozhodčí stojí za zády jednoho hráče a dostatečně nevidí na hru, lokalizaci míče a pohyby holí hráčů, může dojít ke spornému vyhodnocení celé situace. Sporným uvážením může také být situace, kdy se míč nachází pod vozíkem a hráč se snaží vytočit s vozíkem tak, aby na míč soupeř nesáhl. Dále pokud se hráč snaží co nejrychleji odjet, aby se mohlo hrát dál bez přerušení nebo naopak, kdy se míč snaží ponechat pod vozíkem, aby došlo k přerušení hry a zásahu rozhodčího.

Obrázek 12: Hra pod soupeřovým vozíkem ve velkém brankovišti (Český paraflorbal, 2015)

Obrázek 13: Další příklad hry pod soupeřovým vozíkem ve velkém brankovišti (Český paraflorbal, 2015)

Obrázek 14: Míč pod vozíkem, tentokrát mimo velké brankoviště (Český paraflorbal, 2015)

Obrázek 15: Míč pod vozíkem, mimo velké brankoviště (žádné z kol se nedotýká ani čáry) (Český paraflorbal, 2015)

12.5 Nápřah, hra, došvih

V této kapitole jsou fakta doplněná o fotografie a zvláštní situace, kdy je sporné zakročení rozhodčího při střele či odpalu míče, který je většinou na zemi. Nápřah a došvih jsou pohyby využívané většinou ke střelbě či přihrávce, u které je potřeba větší razance. Dle pravidel jde o přestupek, pokud je florbalová hůl zvednuta během odpalu míče (při nápřahu i při došvihu po úderu do míče) nad velká kola vozíku. Výjimkou je situace, kdy v okolí hráče nikdo není a neohroží nebezpečí zásahu jiného hráče.

Obrázek 16: Příliš velký došvih, nicméně v okolí není žádný další hráč (Český paraflorbal, 2015)

Obrázek 17: Příliš velký došvih, navíc v blízkosti dalšího hráče (Český paraflorbal, 2015)

Obrázek 18: Nízký došvih, opět v okolí nikdo není (Český paraflorbal, 2015)

Obrázek 19: Došvih v těsné blízkosti dalšího hráče (Český paraflorbal, 2015)

Hodnota přestupku:

O přestupek se nejedná, pokud je došvih a nápřah nad úrovní velkých kol vozíku proveden ve chvíli, kdy v okolí hráče není nikdo další a nedojde tak k ohrožení hráčů. Pokud v okolí jsou jiní hráči je hodnota postihu „pouze“ volný úder.

12.6 Hra vysokou holí do úrovně velkých kol vozíku

Hra vysokou holí se týká i situací, kdy míč není pouze na zemi, ale letí vzduchem a hráč se ho tak snaží odehrát. Vždy by se hra měla řídit heslem Safety first, pokud je tedy hra vysokou holí provedena v oblasti pod velkými koly vozíku, nicméně by mohlo dojít nebo došlo – li k ohrožení jiného hráče, rozhodčí může situaci posoudit za nebezpečnou a hráči udělit napomenutí či situaci posoudit jako přestupek.

Obrázek 20, na kterém se hráčka v modrém snaží zahrát míč vysoko od země, který odehraje a nikomu neublíží, čepel před úderem nebyla nad výškou kol, nicméně při posouzení přestupku záleží také na došvihu (do jaké výšky zvedne čepel po úderu do míče)

Na obrázcích 22 a 23 (záběry o obruč) je vidět práce s délkou hole, kdy se délka hole, pro větší sílu a lepší záběr o obruče, v ruce zkrátí. Na obrázku 22 je dále vidět záběr o obruč, který nejčastěji probíhá od 1 do cca 3 hodiny, na obrázku jsou ruce tedy již u 3. hodiny, nicméně při začátku záběru by hůl mohla být zvednuta až nad velká kola vozíku.

Obrázek 24 znázorňuje sporný pohled na vysokou hůl u hráče v modrém dresu, který nejspíše brzdí. Hůl drží v ruce za konec, tudíž je velmi pravděpodobné, že se při pohybu o obruče zvedne nad povolenou úroveň.

Obrázek 20: Hra vysokou holí do úrovně velkých kol vozíku (Český paraflorbal, 2015)

Obrázek 21: Florbalka v úrovni velkých kol, rovnoběžně s koleny (Český paraflorbal, 2015)

Obrázek 22: Záběry vpřed po obruči s florbalkou v ruce (Český paraflorbal, 2015)

Obrázek 23: Práce s délkou hole (zkrácení pro lepší pohyb) (Český paraflorbal, 2015)

Obrázek 24: Brždění s florbalkou nad úrovní velkých kol vozíku (Český paraflorbal, 2015)

12.7 Hra vysokou holí mezi úrovní velkých kol vozíku a ramen

Velmi sporné se pro rozhodčí může zdát hra vysokou holí v úseku mezi velkými koly vozíku a rameny hráče. Kdy přestupek hodnotit jako hru vysokou holí a kdy nikoliv? Jak rozlišit situace, kdy se hráč pohybuje (záběry do obručí) či kdy chce opravdu míč odehrát?

- a) Jedním ukazatelem a zároveň pomocným znakem pro rozhodčí může být držení hole hráčem:
  - Držení hole oběma rukama – chtíč odehrát míč;

- Pohon kol vozíku – hráč má hůl v jedné ruce a během záběru o obruč se hůl může zvednout nad velká kola vozíku;
  - Drží-li hráč hůl jednou rukou – hráč míč vede, zároveň se může snažit o záběry do bruce
- b) Záběry do obručí (obruč si lze představit jako pomyslný hodinový ciferník)
- Pohyb vpřed – záběr rukama po obruči odzadu vpřed
    - Hůl se při počátku záběru dostává nad velká kola vozíku (12. hodina)
    - Při prvním záběru se hůl může dostat nad velká kola vozíku, při druhém už by si měl hráč dát pozor
- c) Brždění – pokud hráč brzdí maximálně na 12. hodině – hůl zůstane rovnoběžně ve výšce kolen – o přestupek by tedy nešlo

Obrázek 25: Hra vysokou holí nad úrovní velkých kol vozíku (Český paraflorbal, 2015)

12.8 Hra vysokou holí nad úrovní ramen

Nejzávažnějším přestupek ze skupin hry vysokou holí je chtíč odehrát míč jakoukoliv částí florbalu nad úrovní ramen. Takový přestupek je potrestán dvouminutovým trestem.

12.9 Nárazy do protihráče

Nárazy do vozíku protihráče jsou nebezpečným manévrem, proto je v paraflorbale povolen pouze náraz zpredu, zezadu a z boku jsou nárazy zakázány a vedou ke dvouminutovému vyloučení.

Mezi důležité aspekty pro rozhodčí při nárazech můžeme zařadit například:

a) Rychlost hráčů

- Často může dojít k nárazu i neúmyslně. Například pokud je hráč pomalejší a k míči přijíždí později, je pravděpodobné, že do rychlejšího protihráče narazí, ačkoliv nechtěl, nicméně při dané rychlosti nezvládl zbrzdit včas.
- Obrázek 25, na kterém se zdá, že jde o náraz do soupeřova vozíku, k nárazu dojít nemusí, pokud by hráč v černém dresu stihl rychlost zpomalit. Míč má přezruč pod kontrolou hráč v modrém. Hráči v černém nezbyvá než se snažit protihráče objet a zabránit přihrávce po mantinelu dopředu, pokud by do hráče jakýmkoliv způsobem narazil, došlo by k přestupku. V ideálním případě nesmí hráč ani narazit do soupeřova vozíku, ani dát florbalku pod kolo či vozík soupeře a ani nijak bránit v jízdě a hře soupeře.

b) Trupovou stabilitu

- Trupová stabilita je u vozičkářského florbalu zásadním parametrem. Pokud hráč nemá dostatečnou trupovou stabilitu, dotkne se soupeřova vozíku z důvodu nestability.

c) Úmyslný pohyb obručí soupeřova vozíku (viz obrázek 26)

- Mnohdy se může stát, že tuto situaci rozhodčí nevidí. Pokud dojde ke srážce vozíků a rozhodčí nestojí čelem k zúčastněným hráčům, snadno dojde k ovládnutí soupeřova vozíku, kdy mu hráč úmyslně pohne či zbrzdí obruč

d) Nedojde-li k přímému nárazu, nicméně zablokování hráče u mantinelu, který se v jednom momentě otočí s úmyslem jet podél mantinelu, a tím narazí do přední části vozíku svým bokem (velkým kolem) vozíku (viz obrázek 29), na stejném obrázku by hráčka v červeném mohla „nenápadně“ kopnout do obruče hráče v modrém, tím vozík posunout či zbrzdit nebo se vozíkem zaháknout do soupeřova vozíku, ale jak toto posoudit? Z pohledu rozhodčích se tyto fauly neobjevují,

většina sportovců dodržuje připevněné dolní končetiny popruhy k vozíku, aby toto nutkání neměli.

Povolený náraz do protihráče, zepředu, lze najít ukázkou v tomto videu [20220514 PO22 - Zápas o 5. místo SKH Meteor Plzeň x Paraflorbal Ostrava - YouTube](#), v čase 4:20 (Český paraflorbal, 2022a) .

Obrázek 26: Boj o míč (Český paraflorbal, 2015)

Obrázek 27: Boj o míč u mantinelu (Český paraflorbal, 2015)

Obrázek 28: Nepovolený náraz červeného hráče do hráče v modrém (Český paraflorbal, 2015)

Obrázek 29: Sporná situace, jde o náraz nebo nikoliv? (Český paraflorbal, 2015)

12.10 Sekání, blokování, držení, nadzvedávání, kopnutí do florbalové hole

U této skupiny přestupků se jejich hodnota postihu odvíjí od možnosti zasažení míče. První možností je situace, kdy má hráč možnost zasáhnout míč, nicméně zasáhne, kopne, drží, blokuje či zvedne soupeřovu florbaluku nebo zasáhne soupeřovo tělo. Hodnota tohoto přestupku je volný úder. Pokud hráč zahrál míč správným způsobem dříve, než došlo

k některému ze jmenovaných způsobů zasáhnutí soupeřovy florbalové hole či těla, rozhodčí většinou neučiní žádná opatření a hra pokračuje dál.

Druhá možnost se týká situace, kdy hráč nemá možnost zasáhnout míč, ale přitom zasáhne, blokuje, zvedne, drží či kopne do soupeřovy florbalky do soupeřova těla. Hodnota tohoto přestupku je udělení menšího trestu (dvouminutový trest vyloučení na trestnou lavici).

Na obrázku 30 záleží na několika faktorech, které by posouzení rozhodčího mohly ovlivnit. Například na tom, který hráč měl vyšší šanci získat míč, zda oba měli v úmyslu míč získat nebo zda jeden z hráčů pouze neblokoval florbalku druhého hráče. Z tohoto pohledu to vypadá, že hráč v černočerveném dresu měl vyšší šanci zahrát míč, kdežto hráč v zeleném zasáhl pouze florbalku soupeře.

Na dalším obrázku (31), je příklad zasáhnutí florbalové hole, kdy hráč v zeleném nemá v momentálním postavení možnost míč zasáhnout.

Konkrétní situaci lze vidět na tomto videu [20220514 PO22 - Zápas o 5. místo SKH Meteor Plzeň x Paraflorbal Ostrava - YouTube](#), v čase 41:35, kdy byl hráč č. 10 vyloučen za sekání (Český paraflorbal, 2022a).

Obrázek 30: Blokování, zasáhnutí hole (Český paraflorbal, 2015)

Obrázek 31: Sekání (Český paraflorbal, 2015)

12.11 Bránění ve hře

Pokud hráč ve snaze získání lepší pozice či míče soupeři zabrání ve hře či pohybu plánovaným směrem, mluvíme o bránění ve hře. Pokud se jedná o neúmyslné zabránění ve hře, tedy například v zápalu hry či nepřiměřené rychlosti, bude hodnota přestupku pouze volný úder. Pokud hráč úmyslně brání ve hře soupeři, který nevede míč, hodnota přestupku bude dvouminutový testy vyloučení na trestnou lavici.

Konkrétní příklady z paraflorbalového utkání lze najít na těchto odkazech:

- a) [20220514 PO22 - Zápas o 5. místo SKH Meteor Plzeň x Paraflorbal Ostrava - YouTube](#), v čase 3:05, hodnota přestupku pouze volný úder (Český paraflorbal, 2022a);
- b) [20220514 PO22 - Zápas o 5. místo SKH Meteor Plzeň x Paraflorbal Ostrava - YouTube](#), v čase 7:05, hodnota přestupku je dvouminutové vyloučení (Český paraflorbal, 2022a);
- c) [20220514 PO22 finále FBC Štíří České Budějovice x Tatran Střešovice - YouTube](#), v čase 11:05 (Český paraflorbal, 2022b)

Jiným způsobem bránění či blokování ve hře může být situace, kdy hráč dá soupeři vlastní ruku s florbalkou či bez ní na břicho nebo vozík, a tím ho zbrzdí nebo blokuje

v jízdě plánovaným směrem. Takový přestupek je potrestán menším trestem nebo volným úderem (Michálek, 2023).

12.12 Zasáhnutí soupeře míčem

Míč lze odehrát s využitím vlastního těla, kromě rukou a hlavy. Pokud hráč odehraje úmyslně míč hlavou, následuje volný úder (viz nejnovější změny pravidel), pokud odehraje míč rukou, následuje dvouminutové vyloučení na trestnou lavici. Nicméně tato kapitola se týká situace, kdy hráč odehraje míč úmyslně do těla soupeře. Pro rozhodčího může být v tomto případě stěžejní k posouzení směr střely a postavení brány. Pokud střela míří směrem k bráně, lze předpokládat, že o úmysl nejde, hráč chtěl tedy pouze dostat míč do brankového prostoru. Pokud střela nešla ve směru brankového prostoru, lze uvažovat o úmyslu střelení soupeře. Dalším aspektem vhodným ke zvážení může být výška střely. Pokud je výška střely v úrovni pod velkými koly vozíku, opět lze předpokládat běžnou střelbu, pokud střela míří do výšky obličeje či trupu, lze zvažovat úmysl. Těmto přestupkům může předcházet chování hráčů, například vztek, hrubé chování nebo také například vulgární komunikace s hráči či rozhodčími. Hodnota přestupku záleží v tomto případě na rozhodcích, pokud to vyplývá z nevhodného a tvrdého jednání hráče, může být potrestání dvouminutovým trestem za hrubost. Hrubé nesportovní chování lze potrestat také trestem vyloučení do konce utkání.

12.13 Střídání

Prostory pro střídání jsou vytyčené prostory podél jedné z dlouhých strany hřiště (viz obrázek 32), pokud to prostředí neumožňuje, mohou být umístěny v rohu hřiště. Střídání není nijak omezeno počtem. Přestupky může rozhodčí pískat až pokud je hráč na hřišti, za pomyslnou linií bariéry (u mantinelů) se nepíská. Provedení střídání při přerušení je vidět na tomto videu [20220514 PO22 - Zápas o 5. místo SKH Meteor Plzeň x Paraflorbal Ostrava - YouTube](#), v čase 1:11:40 (Český paraflorbal, 2022a). Nejdříve za pomyslnou linii vjíždí hráč ze hřiště, teprve poté najíždí další hráč do hřiště. Střídání probíhá rozpojením a odklopením mantinelu. Pro správné střídání je důležité, aby hráč opouštějící hřiště vjel nejdříve za mantinel. Až poté smí střídající hráč na hřiště. Pokud nebylo správné

střídání dodrženo, opatření jsou provedena pouze za situace, pokud špatné střídání ovlivnilo hru. Hodnota přestupku je udělení menšího trestu (dvouminutový trest vyloučení na trestnou lavici). Pokud hráč vystřídá mimo vlastní prostor pro střídání, bude také udělen trest, a to hráči vstupujícímu na hřiště. Střídání se mimo jiné odvíjí od fyzické připravenosti hráčů nebo od strategie trenérů, kdy lze zvolit různé taktiky a postupy střídání hráčů. Například lze zvolit „pravidelné intervaly“, kdy je hráč 3 minuty na hřišti, 2 minuty na střídačce, kde nabírá síly, energii a odpočívá. Nebo lze zvolit jiné postupy, například nechat hráče na hřišti 5 minut ke konci, kdy je na hráče vyvíjen vyšší tlak ze soupeřovy strany, z důvodu stavu scóre. Každý hráč je připravený jinak a podle vývoje zápasu s tím trenéři často vynakládají a sestavy hráčů upravují.

Co se týká České republiky, tak střídání jsou delší a většinou se hráči střídají, pokud už nemohou, nicméně na mezinárodních turnajích je úroveň úplně jiná, střídání jsou velmi rychlá (Michálek, 2023).

Problém se špatným střídáním se nestává příliš často, ale může se stát, že na hřiště vjedou dva hráči současně, z důvodu chyby v komunikaci na střídačce nebo pokud se zkrátka jeden z nich spletl. Dalším příkladem je stav, kdy hráči bouchne pneumatika u vozíku, v tomto případě záleží na rozhodčím, zda dá čas na opravu vozíku nebo vystřídání hráče či pokud rozhodčí nechá hru plynout, protože například družstvo útočilo.

Obrázek 32: Průběh střídání hráčů (Český paraflorbal, 2015)

12.14 Přestupky vedoucí k vyloučení do konce utkání

12.14.1 Užití vozíku, který je v rozporu s pravidly pro bezpečnost při hře

Mezi nejzávažnější přestupky, které jsou potrestány vyloučením do konce utkání patří používání vozíku, který není v souladu s pravidly bezpečnosti při hře.

Důležité je zakrýt všechna ostrá místa vozíku, vždy si na utkání nasadit kryty kol a další požadavky, které jsou uvedené v kapitole 11.14.1.

Kryty kol mohou být jak průhledné, tak barevné, viz obrázek 33.

Obrázek 33: Příklad barevného a průhledného krytu kol (Český paraflorbal, 2015)

12.14.2 Pokračování v používání vadné, zpevněné či prodloužené florbalčky

Florbalové hole jsou vyrobeny tak, aby se v případě, kdy by mohlo dojít k úrazu, zlomily. Pokud by ji hráč zpevnil, například kovovou či dřevěnou tyčí, nejen že by měla vyšší hmotnost, ale také by se nezlomila ve chvíli, kdy florbalčka nezpevněná žádnými jinými materiály. V tomto případě by florbalová hůl stále měla schválení IFF (označení hole známkou), nicméně uvnitř by byla vyztužená. Veškeré úpravy jsou, kromě zkracování, zakázané. Řešením problémů by mohla být pravidelná kontrola florbalových holí, nicméně v současné době se kontroly dělají pouze z důvodu podezření, ze strany rozhodčího či ze strany kapitána družstva. Čepele florbalek musí být také ve vhodném

stavu, žádné ostré hrany, které se nejčastěji objevují na spodní hraně čepele. Tyto ostré hrany vznikají opotřebením materiálu a je důležité čepele pravidelně, dle jejich stavu, měnit. Pokud by hráč nastoupil s ostrou hranou na čepeli, zvyšuje riziko vzniku úrazu, opět lze uvést příklad – pokud by hráč při došvihu zasáhl tělo soupeře, mohl by ho poranit. Zde platí, že rozhodčí hráče nejdříve napomenou k opravě či výměně hole, pokud hráč neuposlechne, následuje trest vyloučení do konce utkání.

Pro tento případ se nám nepodařilo dohledat žádnou vhodnou fotografii.

12.15 Zvláštní pravidla pro brankáře

Mezi zvláštní výstroj brankáře patří řádně nasazená příslušně označená obličejová maska, která je ve shodě s předpisy IFF. Úpravy masky nejsou povolené s výjimkou nabarvení. Dále brankář smí používat ochranné vybavení, ovšem které není určeno k chytání střel. Mezi takovým vybavením mohou být tenké rukavice a helma. Rozdílnou součástí zvláštní výstroje brankáře v paraflorbale od florbалу je možnost použití florbalové hole. Zakázány jsou dále lepivé látky, které ovlivňují tření, dále typy ochranného vybavení, které by zakrývaly více než jen tělo brankáře (například ramenní vycpávky). Na bráně ani v bráně nesmí být žádné předměty. Pravidla vozíku, která jsou uvedena v teoretické části práce, tedy bezpečnostní prvky, se týkají také vozíků brankářů. Například je nutné využití krytů velkých kol (u brankářů mimo jiné i z důvodu průchodu míčku skrz kolo do brány). Brankářům je dovolené použití florbalových holí, které mohou na nezbytně dlouhou dobu i odložit, například při zabránění vstřelení branky (viz obrázek 38), ke zvednutí míče nebo dokončení výhozu. Brankář se v bráně může pohybovat všemi směry, vozík lze natáčet bokem i čelem do hřiště. Styl či pohyb brankářů se odvíjí nejen od diagnózy, ale také od toho, zda brankář využívá ke hře florbalku či nikoliv. Brankáři, kteří hrají bez florbalových holí, chytají většinou s vozíkem vytočeným do boku, je pro ně tedy problematické zachytit míč, který letí do brány mezi 4. a 6. hodinou nebo mezi 7. a 9. hodinou, kdy na míč nedosáhnou ani rukou. V takovém případě se mohou snažit míč odrazit vozíkem, a tím vstřelení branky zabránit. Ti brankáři, kteří chytají s využitím florbalových holí jsou většinou natočeni čelem do hřiště a případně vozík jen vytácejí.

12.15.1 Hra nad velkými koly vozíku

Brankář má právo odehrát míč florbalkou nad úrovní velkých kol vozíku, pokud se nachází v malém brankovišti. Pokud je to považováno za nebezpečné či rušivé pro soupeře, brankář je považován za hráče v poli a jde tedy o přestupek, jehož hodnota se odvíjí od výše florbalky při konání přestupku. Pokud je hůl zvednuta nad velká kola vozíku (viz obrázek 34), hodnota přestupku je volný úder, pokud nad ramena, hodnota přestupku je dvouminutový trest.

12.15.2 Situace, kdy brankář opustí velké brankoviště a zasáhne do hry

Brankář smí opustit prostor velkého brankoviště, nicméně do hry nesmí jakýmkoliv způsobem zasáhnout. Opuštění prostoru velkého brankoviště znamená, pokud se žádné kolečko ani kolo vozíku nenachází ve velkém brankovišti, kterého jsou součástí i čáry označující velké brankoviště. Hodnota přestupku se týká pouze situace, kdy brankář zasáhne do hry (například odehraje míč) v momentě, kdy se nachází mimo prostor velkého brankoviště, a následuje volný úder. Brankář musí sám zhodnotit, zda je vhodné z velkého brankoviště vyjet či nikoliv, zda není příliš riskantní nechat za zády plně odkrytou a otevřenou bránu, v takovém případě je pak pro brankáře nezbytné zasáhnout nedovoleným zákrokem, který je odpískán rozhodčím. Jak zmínil pan Mařík, toto pravidlo bylo potřeba mimo jiné i z důvodu velké rozdílnosti schopností brankářů.

12.15.3 Možnost pohybovat se a chytat pomocí nohou

Brankářům je dovoleno chytat pomocí nohou pouze v případě, pokud se díky zdravotnímu omezení nedokáží pohybovat pomocí horních končetin. Ukázky brankářů pohybujících se pomocí nohou a zároveň používajících florbalky či nikoliv lze vidět na obrázcích níže.

Obrázek 34: Hra nohou či hra vysokou holí? (Český paraflorbal, 2015)

Obrázek 35: Brankář v šedých kalhotách se pohybuje pomocí HKK, druhý brankář pomocí DKK (Český paraflorbal, 2015)

Obrázek 36: Brankář hrající bez florbalové hole, pohybující se pomocí dolních končetin (Český paraflorbal, 2015)

Obrázek 37: Opět brankář pohybující se pomocí dolních končetin, hrající s florbalovou holí (Český paraflorbal, 2015)

Obrázek 38: Položení nohy na podlahu a hra nohou (Český paraflorbal, 2015)

13 Diskuse

Pohybové aktivity mají nezbytnou roli v našich životech, jsou zdrojem radosti a potěšení a provozují se již od starého Řecka. Pod pojem pohybová aktivita lze zahrnout soutěžní sport, pohybovou aktivitu s širokou škálou fyzických nároků a motivací a každodenní pohybovou aktivitu. Například ve finském zákoně o tělesné aktivitě mají zahrnutý i vrcholový sport. V pokynech EU pro pohybovou aktivitu ji definují jako „jakýkoliv tělesný pohyb spojený se svalovou kontrakcí, která zvyšuje výdej energie nad klidovou úroveň“ a zahrnuje pohybovou aktivitu ve volném čase, související se zaměstnáním, pohybovou aktivitu doma nebo v jeho blízkosti nebo spojenou s dopravou. V současnosti existuje již několik prokázaných důkazů o příznivém přínosu pohybové aktivity na organismus, například, že snižuje riziko vzniku kardiovaskulárních chorob, funguje jako prevence či oddálení vzniku arteriální hypertenze a zlepšuje regulaci arteriálního krevního tlaku, obecně lze tedy říct, že funguje jako prevence vzniku civilizačních onemocnění či jeho oddálení. Dále má například příznivý vliv na psychiku, udržení či zvýšení kognitivních funkcí, motorických funkcí nebo na spánek či úroveň stresu. Shrňme – li to, tak pohybová aktivita udržuje či zlepšuje fyzické, duševní a sociální zdraví. U lidí se specifickými potřebami se mobilita stává mnohem obtížnější a pohybová aktivita je velmi důležitá. Paraflorbal je týmový sport, ve kterém je velkým přínosem také sociální interakce (Sport a zdraví, 2008; Peltoioiki, 2017).

Novopečení vozíčkáři začínají s určitou formou pohybové aktivity ihned na spinální jednotce. Pohyby jsou v důsledku poškození páteře velmi malé a omezené, nicméně rehabilitace je zahájena co nejrychleji, formou zjištění svalové síly a nácviku ADL, tedy všedních denních činností (soběstačnost, sebeobsluha a další). Pro nové vozíčkáře je zpočátku velká fyzická zátěž příliš únavná a u vozíčkářů, kteří mají oslabení srdce či plic může být významným rizikovým faktorem. Jak je zmíněno výše, pohybová aktivita má významný příznivý vliv na kardiovaskulární systém, plicní ventilaci a další tělesné systémy či struktury (Čichoň, 2005).

Sportovních možností pro osoby se specifickými potřebami sice přibývá, nicméně stále je dle mého názoru nedostatek informací o těchto možnostech. To může být mimo jiné ovlivněno místem bydliště potencionálních sportovců, majetkových poměrů nebo

jejich vlastní úrovně aktivity nebo zájmu o pohybovou aktivitou. Mnoho práce zejména ve sportovních klubech vykonávají dobrovolníci bez honoráře, což může být také faktorem, díky kterému lidé neseženou trenéry či místo pro provoz sportovní aktivity (Peltoiki, 2017).

Například ve studii s názvem „Efektivita aktivního rehabilitačního tábora na fyzickou výkonnost zdravotně postižených osob pohybujících se na invalidním vozíku“ se 42 vozičkářů (paraplegiků, tetraplegiků a jedinců s myelomeningokélou) zúčastnilo aktivního rehabilitačního tábora. Na začátku a na konci tábora proběhlo testování, dle kterého byly zaznamenány výsledky. Kromě pestrého pohybového i vzdělávacího programu bylo součástí kempu zařazení nácviku dovedností na vozíku, síly nebo provozování specificky upraveného sportu, mezi kterým byl mimo jiné i florbal na vozíku (dále basketbal, stolní tenis, plavání, lukostřelba, rugby či boccia). Cílem sportovních aktivit bylo zvýšení celkové fyzické zdatnosti a pozitivní vliv na psychiku. Týmové sporty dále učily spolupráci ve skupině a formování sociálních dovedností. Mimo těchto zmíněných benefitů účastníci obdrželi znalosti o různých formách fyzické aktivity, a především motivaci k dalšímu pokračování po skončení kempu. Všichni účastníci studie dosáhli zlepšení v testech fyzické zdatnosti. Lepších výsledků ve studii dosáhli lidé používající aktivní invalidní vozíky než lidé používající klasické invalidní vozíky. Na tomto tvrzení je tedy zřetelný posun ve výrobě invalidních vozíků určených pro aktivní či sportovní styl života. V paraflorbale lze používat pouze sportovní mechanické vozíky, které jsou v souladu s bezpečnostními pravidly (Lipert et al., 2021).

Tato práce se zabývá florballem na mechanických vozících, nicméně bylo nezbytné zmínit také vozíky elektrické či speciální. Pravidla jsou důležitým faktorem každého sportu a v para sportech se týkají nejen hry a herních pomůcek, ale také pomůcek kompenzačních, v tomto případě vozíků. Paraflorbal se snaží co nejvíce podobat a řídit pravidly florbalu, a proto musí být některá nová či stávající pravidla florbalu poupravena, pozměněna, přizpůsobena či úplně odstraněna tak, aby mohla být dodržována v paraflorbale. Pro příklad lze uvést odstranění pravidla hry mezi nohami, pozměnění pravidla týkající se střídání či přidání pravidla, které se týká postavení při vhazování. Zároveň z těchto pravidel vychází Powerchair Hockey, pro který bylo nutné poupravit pravidla dalším

způsobem. Na každé utkání vždy dohlíží dva rozhodčí, kterých je bohužel v České republice nedostatek. Důvodem vypracování práce byly tedy mezery a dohady týkající se pravidel, kdy si je každý může vyložit jiným způsobem. Touto prací jsme se snažili vnést světlo do této problematiky a pomoc alespoň malým způsobem hráčům či rozhodčím v posouzení situací, kdy je sporné rozhodnout o přestupku či nikoliv. Tato hra se stále vyvíjí a nabírá na oblíbenosti nejen u lidí s různým zdravotním omezením, ale také na školách a dalších institucích. Para florbal lze hrát bez věkového omezení a základním heslem je vždy „Safety first“, tedy bezpečnost je na prvním místě. Pravidla bezpečnosti při hře se týkají vozíků, hráčů, brankářů i další výstroje či výzbroje. Například, vezme-li v úvahu vozík a bezpečnostní prvky, které jsou mimo jiné uvedeny v teoretické části této práce, v porovnání s vozíkem elektrickým, který je využíván pro Powerchair Hockey, shledáme několik rozdílů. Jedním z nich může být ochranný rám, kdy mechanické či speciální vozíky mají ochranný rám pouze vpředu a musí být ve výšce 11 cm od podlahy, kdež to elektrické vozíky mají ochranný rám kolem celého vozíku. Otázkou nebo malým nápadem do budoucnosti může být zvažování či zavedení ochranných rámců kolem celého vozíku nebo alespoň v zadní části vozíku v případě para florbalu. Takové rámy brání zaháknutí vozíků do sebe. Mezi paraflorbalem a Powerchair Hockey je velkým rozdílem, mimo využití elektrického a mechanického vozíku, rychlost. Paraflorbal je hraný vozíčkáři, kteří pomocí rukou či nohou (v případě brankářů) pohybují vozíkem, což je náročné na fyzickou sílu i koordinaci. Ve florbale na elektrickém vozíku hráči používají pohon, ovládají tedy rychlost a směr vozíku pomocí joysticku, díky tomu se mohou více soustředit na techniku a taktiku hry. Z toho vyplývá, že elektrické vozíky mohou být rychlejší než mechanické, což by mohlo ovlivnit rychlost a dynamiku hry.

Pravidla florbalu jsou vydávána každé čtyři roky, poslední vydání je platné od 1.7.2022. Mimo změn týkajících se přímo pravidel sportu došlo k redakčním změnám, kdy jsou pravidla psaná v genderově neutrálním způsobu, zájmeno on se v nich již tedy nepoužívá. Podobně jako v této práci byl přidán slovníček běžných florbalových pojmů. Slovníček slouží k usnadnění pochopení terminologie a pravidel novým čtenářům. Ve vydání pravidel lze v koncové části souboru najít dodatky k pravidlům ČFFV (International Floorball Federation, 2021).

Z hlediska paraflorbalu by bylo vhodné vytvoření samostatného dokumentu či knihy, která se týká pravidel, nejlépe s přidáním fotodokumentace či nákresů názorných ukázek pro představu a posouzení, kdy je vhodné do hry zasáhnout či hru přerušit nebo kdy naopak dojde k nepřesnému překažení útočné akce.

V kontextu s pravidly a s vizí rozboru sporných bodů, kde mohou často vznikat chyby v posouzení, vznikla tato práce. Práce by měla sloužit jako doplňující výklad pravidel, doplněná o rozbor a možnosti, se kterými se hráči či rozhodčí mohou během utkání setkat. Práce dále může vnést „světlo“ do problematiky, kdy si každý může vyložit daná pravidla rozdílným způsobem a tato práce by mu mohla pomoci posoudit, kdy jde o přestupek a kdy nikoliv.

V případě florbalu na mechanických vozících není vytvořena žádná striktní klasifikace, která by přikazovala například určitý součet bodů v danou chvíli na hřišti, jako je tomu v případě jiných týmových para sportů, například basketbalu na vozíku nebo rugby na vozíku. Ve florbale vozíčkářů se tedy žádné body nepočítají a ani nedochází k žádnému dělení podle úrovně. V paraflorbale je prozatím klasifikace podobou minimálního handicapu, která je převzata z para hokeje. Powerchair Hockey nemá sice danou klasifikační škálu, nicméně rozlišuje dle postižení hráče s T-stick či H-stick. Ve sportech, kde je daná klasifikace je to mimo jiné také z důvodu vyrovnanosti družstev, kdy je dané kolik hráčů a s jakým bodovým číslem smí být v jednu chvíli na hřišti nebo celkový součet bodů všech hráčů v jednu chvíli na hřišti. O zavedení klasifikace se stále uvažuje, ostatně to potvrdil i například delegát rozhodčích pan Michálek a určitě by to mohlo být námětem úpravy pravidel do následujících let, nicméně je nezbytné si uvědomit praktickou stránku tohoto kroku. Pokud by se zavedla klasifikace podobná například basketbalu na vozíku, mohl by nastat nedostatek hráčů. Jedním z řešení by mohlo být přizpůsobení bodové klasifikace mezinárodní úrovni, a naopak národní úrovni, kdy by pro každou úroveň byl součet bodů rozdílný. Lze uvést příklad, kdy na národní úrovni nebude klasifikace omezená body, nicméně na té mezinárodní by součet bodů hráčů v danou chvíli na hřišti byl například 20 bodů. Mezi hráči by mohl být například i jedinec bez handicapu, který by měl bodový stav 6 bodů. Jedním z hlavních ukazatelů, který v procesu klasifikace hraje důležitou roli je trupové svalstvo. Hráči s funkční trupovou stabilitou jsou často rozdíloví,

ať v pohybu na vozíku či v práci s florbalovou holí. Dalším faktorem na posouzení může být tedy hra „jednoruč“, kdy hráč drží hůl v jedné ruce, či „obouruč“. U těchto hráčů by nejspíše byl rozdíl v rychlosti a síle úderu, proto by klasifikace měla přihlížet na držení hole. Situace týkající se síly a rychlosti úderu může být dalším návrhem vzniku laboratorního výzkumu nebo jiné práce, která by se tímto tématem zabývala. V roce 2020 vznikla v Olomouci diplomová práce na téma „Testování motorické výkonnosti ve florbalu vozíčkářů“, ve které autorka modifikuje testovou sestavu Českého florbalu a následně testuje hráče z několika para florbalových klubů. Sama v práci poukazuje na nerozvinutou klasifikaci tohoto sportu. Z výsledků mimo jiné vychází rozdílnost mezi reprezentačními a ligovými hráči, kdy reprezentační hráči měli výsledky mnohem lepší než ligoví (Mařík, 2023; Michálek, 2023; Oháňková, 2020).

V teoretické části práce lze najít kapitolu, která se týká vybraných diagnóz pro paraflorbal. Vybrané diagnózy byly zvoleny z důvodu široké škály onemocnění, se kterými se hráči smí věnovat para florbalu, a aby tedy byly zmíněny především ty nejčastěji zastoupené.

Během výjezdů na ligová utkání jsem sama mohla pozorovat zápal, náročnost a připravenost hráčů. Sama jsem pozorovala rozdíly, a naopak naprosté shody s florballem, který také hrají již několik let. Během diskuse s rozhodčími, trenérem a hráčem či delegátem rozhodčích jsem mohla posoudit mimo jiné i rozdíly v jejich přístupu, který jsem také pozorovala po praktické stránce při utkáních. Přístup ve smyslu nasazení a vážnosti utkání je stejný, nicméně mě zajímal z hlediska rozdílných či upravených pravidel. Pro rozhodčí je stále primárním cílem bezpečnost a atraktivita sportu, kterou se snaží stále pozvedávat a dostávat tak sport do podvědomí ostatních.

Rozhodčí se musí pravidelně vzdělávat, kdy jednou ročně před sezónou probíhá základní školení týkající se technických záležitostí, novinek a další náplně tak, aby byli připravení na sezónu. Dále probíhají školení a semináře dle dosažených licencí či praktické semináře. Na těchto vzdělávacích akcích by určitě mohla být zařazena tato práce, která by pro rozhodčí mohla být příkladem ukázek sporných situací z oblasti para florbalu (Český florbal & eSports cz s.r.o, 2023).

Během sezóny jsou rozhodčí hodnoceni delegátem rozhodčích, který může být přítomný během utkání. Delegát rozhodčích má dvě úrovně, tou první je zpětná vazba a hodnocení rozhodčích a tou druhou je součást vzdělávacího procesu rozhodčích. Poznatky z hodnocení a zpětné vazby mohou každého rozhodčího posunout (Michálek, 2023).

Ohledně problematiky florbalu na vozíku prozatím není příliš mnoho oficiálních odborných zdrojů či studií, které by byly dostupné. Nedostatek informací může být podle mého názoru stále nízkou popularitou sportu, přestože má stabilní a rostoucí základnu hráčů. Prozatím jsem žádnou podobnou práci nenalezla. V České republice hrálo v letošní sezóně paraflorbalovou ligu 6 družstev: FBC Štíři České Budějovice, Tatran Střešovice, PARAFLOBAL Ostrava, Vikings Most, SKV Praha ComAp Team a SKH METEOR Plzeň. Z vypsaných klubů lze usoudit rozšíření tohoto sportu po České republice, kdy je zastoupena střední část, západní část, jižní část, severozápadní i severovýchodní část.

Mezi úkoly práce bylo studium a shrnutí teoretických poznatků týkajících se daného sportu a problematiky, která je v práci řešená, zvolení metod pro výzkumnou část a její provedení. Dílčím úkolem bylo mimo jiné zjištění nutnosti povolení od Etické komise UK FTVS, které pro tuto práci nutné není. Mezi další úkoly práce patřil sběr potřebných dat (fotografií, videí a další dokumentace), která byla následně zpracována a návštěva několika ligových utkání, během kterých bylo provedeno pozorování a případná diskuse. Tyto úkoly byly splněny.

Při zpracování této práce nebyly objeveny žádné nové přestupky, nicméně došlo k novým poznatkům z hlediska posouzení a hodnocení přestupků. Potvrdilo se nám, že je při hodnocení nutné na hru a z ní vyplývající přestupky nahlížet z několika dalších pohledů, které jsou v práci popsány. Mezi limity práce bychom mohli zařadit již zmíněnou klasifikaci, kdy bohužel není možné v práci rozebrat sporné body pravidel a ještě klasifikaci.

14 Závěr

Tato diplomová práce se zabývá paraflorbalem a cílem bylo metodicky zpracovat problematiku para florbalu a revizi pravidel, která vychází z florbalu a florbalových pravidel, kdy pro rozhodčího vznikají složité situace posoudit, zda se jedná o přestupek či nikoliv. V práci byly detailně popsány a rozebrány vybrané přestupkové situace, kdy je sporné posouzení rozhodčího. Většina příkladů byla doplněna o fotografie či odkazy na videozáznamy s názornou ukázkou z paraflorbalového utkání.

V teoretické části práce byly shrnuty obecné informace týkající se paraflorbalu, jeho historie, diagnóz, vozíků používaných pro tento sport, klasifikace hráčů, výstroje a výzbroje a pravidel.

Výzkumná část se věnovala vybraným přestupkům pravidel. Přestupky jsme vybírali dle četnosti a složitosti na posouzení rozhodčími. Vybrané přestupky byly vždy nejdříve teoreticky popsány a následně rozebrány z praktického hlediska. U přestupků jsme se snažili dodržet určitou časovou návaznost, která by měla posloužit lepší přehlednosti a zmíněna byla také hodnota přestupku, která hrozí v případě nedodržení daného pravidla. Většina situací je doplněna fotografiemi a popisem pro znázornění přestupku či naopak situace, kdy se o přestupek nejedná. U několika případů je přidán odkaz na videozáznam z utkání, kde je vidět, jak k přestupku došlo během hry. Při současné revizi jsem přesvědčená, že jsem všechny problematické přestupky uvedla. Rozhodčí, kteří s námi během výzkumu diskutovali sami přiznali nebo se s námi shodli, že jsme uvedli a poukázali tam, kde je potřeba. Hráči si budou vědomi hranice, kdy dojde k jejímu překročení nebo kdy je v normě. Rozhodčí naopak nabydou většího vědomí, kdy se jedná o přestupek či nikoliv.

V rámci práce byly použity odborné terminologické názvy či výrazy z florbalového/paraflorbalového prostředí, jejichž seznam je uveden v konečné fázi práce.

Mimo konkrétních pravidel paraflorbalu je v této oblasti čteně diskutovaným tématem klasifikace. Ve florbale vozíčkářů se hledí pouze na minimální handicap, který je převzat z para hokeje (sledge hokeje), nicméně již mnoho let funguje proces klasifikace i v dalších týmových sportech (například v basketbalu či rugby na vozíku), kterými by se mohla

klasifikace para florbalu inspirovat. Posuzovat by se určitě měla trupová stabilita, u které je stěžejní diagnóza hráče, a především úroveň míšní léze, pro které jsou problémy s trupovou stabilitou typické. Dále by mělo být do posouzení zdravotní klasifikace zařazeno držení hole (jednoruč, obouruč). Klasifikace slouží především k určitému vyrovnání sil družstev, aby nevznikaly příliš velké rozdíly, a aby měli šanci hrát všichni. V budoucnu bych se ráda zabývala zpracováním problematiky klasifikace s tím, že by měla být rozdílná pro národní a mezinárodní úroveň, aby bylo zabráněno komplikacím s nedostatkem hráčů.

Problematika paraflorbalu a dalších para sportů je z mého pohledu stále dostatečně neprobádanou oblastí, proto mi přijde žádoucí se těmito tématy zabývat i v budoucnu, pokud by tedy tato práce namotivovala někoho dalšího k provedení podobné práce z oblasti para sportu, byla by tato pilotní studie dle mého názoru úspěšná. Tato práce by mohla být akceptována českým paraflorbalem a poznatky z ní by mohly být zaneseny do pravidel či zařazeny do vzdělávacích akcí, které se týkají rozhodčích. Dále by tato práce mohla posloužit rozhodčím a hráčům k prohloubení znalostí stávajících pravidel či novým potencionálním rozhodčím či hráčům k lepší představě a chápání pravidel, jejich dodržování a posuzování.

15 Seznam použitých zkratk

ADL – activities of daily living (všední denní činnosti)

ALS – Amyotrofická laterální skleróza

Cm – centimetr

ČFFV - Česká federace florbalu vozíčkářů

DKK – dolní končetiny

HKK – horní končetiny

ICWF – International Committee Wheelchair Floorball (Mezinárodní výbor florbalu vozíčkářů)

IFF – International Floorball Federation (Mezinárodní florbalová federace)

MO – mozková obrna

SMA - spinální muskulární atrofie

WHO – World Health Organization (Světová zdravotnická organizace)

z.s. – zapsaný spolek

Seznam použitých pojmů a slovíček

Amputář – osoba po amputaci

Brankář – hráč, který se za normálních okolností pohybuje ve velkém a malém brankovišti, jehož hlavním úkolem je zabránit vstřelení míče do branky, smí hrát s florbalovou holí

Brankoviště – obdélníky před každou brankou

- a) Malé brankoviště – menší obdélníkový prostor před každou brankou
- b) Velké brankoviště – větší obdélníkový prostor před každou brankou

Došvih – zvednutí hole vpřed po zásahu míče situace, za přestupek se považuje nad úroveň velkých kol vozíku, se zřetelem na vzdálenost ostatních hráčů

Faul – synonymum pro slovo přestupek, které je popsáno níže

Florbal chodících – florbal pro hráče bez handicapu

Florbalka – neboli florbalová hůl je nástroj, který se používá k hraní míče, je součástí vybavení každého hráče (ve florbalu či paraflorbalu), v paraflorbalu nepovinné výbavy brankáře, pojem florbalová hůl je jak v pravidlech, tak ve florbalové terminologii zkrácena na pojem „florbalka“, florbalka se skládá z hole a čepele

Hra vysokou holí – hra míče ve vzduchu nad úrovní velkých kol vozíku, lze také použít pouze hra vysokou

Hráč, hráč v poli – hráč pohybující se po hřišti, mimo branky (není brankář)

Jednoruč – držení hole jednou rukou

Menší trest - potrestání za méně závažné přestupky, vyloučení na trestnou lavici

Nastřelení hráče míčem – situace, kdy hráč vystřelí míč, který trefí soupeře, lze posoudit směr, kterým byl míč vystřelen (zda směrem k bráně), výšku střeleného míče (pokud do výšky kol, lze považovat za běžnou střelbu), pokud střela z blízkosti nad úrovní kolen, kdy míč trefí trup či obličej soupeře a nemíří směrem k bráně, lze považovat za přestupek, mělo by být rozhodčím potrestáno, například hrubostí (kdy střílející hráč nezůstal v klidu a hráče trefil úmyslně, ze vzteku)

Obouruč – držení hole oběma rukama

Potrestání – udělení trestu za spáchání přestupku

Přestupek – jde o čin, který porušuje pravidla hry, jinými slovy jde také o nedovolený zákrok, který rozhodčí neprodleně odpíská, čímž přeruší hru nebo ponechá výhodu, která umožní poškozenému družstvu dohrát herní situaci, po odpískání následuje potrestání volným úderem, vyloučením či trestným střelením

Přezruč – hra s holí v jedné ruce na protilehlé straně vozíku, například pokud hráč drží hůl v pravé ruce, přezruč znamená, že hraje míč na levé straně vozíku

Přihrávka – poslání míče spoluhráči

Sekání – oficiální termín, používaný i v dalších sportech (například lední hokej), seknutí do soupeřovy florbalky či do soupeřova těla

Větší trest – potrestání za závažnější přestupky, vyloučení na trestnou lavici

Vhazování – standardní situace, které se účastní vždy jeden hráč v poli z každého týmu a probíhá na jednom ze sedmi bodů určených pro vhazování, míč je položen mezi hráči a cílem je získání kontroly nad ním

Volný úder – standardní situace, následující po spáchání přestupku, kdy ve hře pokračuje tým, který se neprovinil

Vysoký náprah – náprah vzad před zasažením míče

16 Seznam použitých informačních zdrojů

- [1] ALFAX, Shockworks s r o, www shockworks eu/en, powered by, 2016. How to choose the correct floorball stick? *Florbal.com* [online] [vid. 2023-04-15]. Dostupné z: <https://eu.florbal.com/poradce/florbalove-hole/>
- [2] BERG, Viktor, 2020. Types of physical disabilities. *carehome.co.uk* [online] [vid. 2023-02-07]. Dostupné z: <https://www.carehome.co.uk/advice/types-of-physical-disabilities>
- [3] BERNACÍKOVÁ, Martina, Kateřina KAPUNKOVÁ, Jan NOVOTNÝ a Eduard HRAZDÍRA, [b.r.]. Fyziologie sportovních disciplín: florbal. *Fyziologie sportovních disciplín* [online] [vid. 2023-02-23]. Dostupné z: <https://is.muni.cz/do/rect/el/estud/fsp/ps10/fyziol/web/sport/hry-florbal.html>
- [4] CENTRUM PARAPLE, 2023. MÍŠNÍ LÉZE. *Poranění míchy* [online] [vid. 2023-03-02]. Dostupné z: <https://www.paraple.cz/poraneni-michy/misni-leze/>
- [5] CZEPA, 2021. Poškození míchy. *Česká asociace paraplegiků – CZEPA* [online]. [vid. 2023-03-02]. Dostupné z: <https://czepa.cz/poskozeni-michy/>
- [6] ČESKÝ FLORBAL, 2022. Pravidla florbalu [online]. Dostupné z: https://www.ceskyflorbal.cz/data/document/20220725/184116_c458_Pravidla-florbalu-2022.pdf
- [7] ČESKÝ FLORBAL & ESPORTS CZ, 2023. Paraflorbal | Český florbal. *Český florbal* [online] [vid. 2023-02-14]. Dostupné z: <https://www.ceskyflorbal.cz/paraflorbal>
- [8] ČESKÝ FLORBAL & ESPORTS CZ S.R.O, 2023. *Vzdělávání rozhodčích* | Český florbal [online] [vid. 2023-05-16]. Dostupné z: <https://www.ceskyflorbal.cz/vzdelavani-rozhodcich?tabId=126>
- [9] ČESKÝ PARA SPORT, 2023. *Český PARA sport – Czech PARA sport* [online]. [vid. 2023-02-14]. Dostupné z: <https://ceskyparasport.cz/>
- [10] ČESKÝ PARA SPORT, 2023. *Para florbal – Český PARA sport* [online]. [vid. 2023-02-08]. Dostupné z: <https://ceskyparasport.cz/paraflorbal/>
- [11] ČESKÝ PARAFORBAL, 2015. fotografie. In: *Flickr* [online]. B.m. [vid. 2023-05-15]. Dostupné z: <https://www.flickr.com/photos/131590640@N03/>
- [12] ČESKÝ PARAFORBAL, 2022a. *20220514 PO22 - Zápas o 5. místo SKH Meteor Plzeň x Paraflorbal Ostrava*. In: *Youtube* [online]. [vid. 2023-05-22]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=6AJu5vxuiL0>

- [13] ČESKÝ PARAFLOBAL, 2022b. 20220514 PO22 finále FBC Štíři České Budějovice x Tatran Střešovice. In: *Youtube* [online]. B.m. [vid. 2023-05-22]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=p3LfjNKXp2A>
- [14] ČESKÝ PARAFLOBAL, 2023. *Český paraflorbal – web florbalu vozičkářů* [online]. [vid. 2023-02-14]. Dostupné z: <https://florbalvozickaru.cz/>
- [15] ČESKÝ PARALYMPIJSKÝ VÝBOR, 2023. Sportovní klasifikace. *Český paralympijský výbor* [online]. [vid. 2023-04-16]. Dostupné z: <https://paralympic.cz/cpv/paralympijske-hry/cpt/sporty/sportovni-klasifikace/>
- [16] ČFFV, 2017. *Klasifikační řád české federace florbalu vozičkářů* [online] [vid. 2023-03-02]. Dostupné z: <https://docplayer.cz/3902017-Klasifikacni-rad-ceske-federace-florbalu-vozickaru.html>
- [17] ČICHONĚ, Rostislav, 2005. *Význam pohybových aktivit pro kvalitu života jedinců s tělesným postižením*. B.m. Disertační práce. b.n.
- [18] ČICHONĚ, Rostislav, 2021. Přednášky o sportovních aktivitách. In: Praha.
- [19] ERGUN-LONGMIRE, Berrin a Michael P. WAJNRAJCH, 2020. *Growth and Growth Disorders* [online]. B.m.: MDText.com, Inc. [vid. 2023-03-02]. Dostupné z: <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/sites/books/NBK279142/>
- [20] FAKULTNÍ THOMAYEROVA NEMOCNICE, 2020. *Poruchy růstu* [online]. Dostupné z: https://www.ftn.cz/upload/ftn/Kliniky/Pediatric/dokumenty/TN_PED_Poruchy_rustu.pdf
- [21] FLOORBALL PLANET, 2023. Balls. *FloorballPlanet* [online] [vid. 2023-02-08]. Dostupné z: <https://www.floorballplanet.com/category/BALLS.html>
- [22] FRANCE PARALYMPIQUE. *Parasports et santé*. [online] [vid. 2023-02-07]. Dostupné z: <https://france-paralympique.fr/para-sport-et-sante/>
- [23] GREGOR, Vladimír, Jiří HORÁČEK, Antonín ŠÍPEK a Antonín jr. ŠÍPEK, 2008. *Vrozené vady - Informační portál o vrozených vadách* [online] [vid. 2023-03-02]. Dostupné z: <http://www.vrozene-vady.cz/vrozene-vady/index.php?co=vady>
- [24] HENDL, Jan, 2005. *Kvalitativní výzkum: základní metody a aplikace*. Vyd. 1. Praha: Portál. ISBN 978-80-7367-040-5.
- [25] ICWF, 2018. *Rules - paraflorbal* [online]. [vid. 2023-02-08]. Dostupné z: <https://wheelchairfloorball.info/the-rules/>
- [26] ICWF, 2019. *International Committee Wheelchair Floorball (ICWF)* [online]. [vid. 2023-02-08]. Dostupné z: <https://wheelchairfloorball.info/wp-content/uploads/2019/07/Wheelchair-Rules-ICWF.pdf>

- [27] INTERNATIONAL FLOORBALL FEDERATION, 2020a. Floorball in a nutshell. *IFF Main Site* [online] [vid. 2023-04-04]. Dostupné z: <https://floorball.sport/this-is-floorball/floorball-in-a-nutshell/>
- [28] INTERNATIONAL FLOORBALL FEDERATION, 2020b. ParaFloorball. *IFF Main Site* [online] [vid. 2023-03-10]. Dostupné z: <https://floorball.sport/this-is-floorball/parafloorball/>
- [29] INTERNATIONAL FLOORBALL FEDERATION, 2021. Rules of the Game 2022 Edition. *IFF Main Site* [online] [vid. 2023-05-05]. Dostupné z: <https://floorball.sport/2021/09/27/rules-of-the-game-2022-edition/>
- [30] INTERNATIONAL FLOORBALL FEDERATION, 2022a. *Material Regulations and Certification Rules for IFF-marking of Floorball Equipment SPCR 011* [online]. 2022. Dostupné z: https://dltaw1vhj9zy5.cloudfront.net/2023/02/SPCR011_2022_Dec_Final.pdf
- [31] INTERNATIONAL FLOORBALL FEDERATION, 2022b. Rules of the Game. *IFF Main Site* [online] [vid. 2023-02-08]. Dostupné z: <https://floorball.sport/rules-and-regulations/rules-of-the-game/>
- [32] JINDRA, Martin, Bohuslava VĚCHTOVÁ a Jana BIELMEIEROVÁ, 2015. Basic principles and difficulties relating to rehabilitation in diabetic patients following amputation. *Vnitř Lék.* **61**(6), 604–608.
- [33] KOČIŠ, Ján, Peter WENDSCHE, a ET AL., 2013. *Poranění páteře*. Praha: Galén. ISBN 978- 80-7262-965-7.
- [34] KOLÁŘ, Pavel, 2009. *Rehabilitace v klinické praxi*. 1. vyd. Praha: Galén. ISBN 978-80-7262-657-1.
- [35] KUDLÁČEK, Martin, 2013. *Aplikované pohybové aktivity osob s tělesným postižením*. 1. vydání. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci. ISBN 978-80-244-3938-9.
- [36] KYSEL, Jiří, 2010. *Florbal: kompletní průvodce*. 1. vyd. Praha: Grada Publishing a.s. ISBN 978-80-247-3615-0.
- [37] LIPERT, Anna, Kacper WRÓBEL, Michał SPYCHAŁA, Paweł RASMUS, Dariusz TIMLER, Michał MARCZAK a Remigiusz KOZŁOWSKI, 2021. The Effectiveness of Active Rehabilitation Camp on Physical Performance of Disabled People Moving in Wheelchairs. *International Journal of Environmental Research and Public Health* [online]. **18**(14), 7572. ISSN 1660-4601. Dostupné z: [doi:10.3390/ijerph18147572](https://doi.org/10.3390/ijerph18147572)
- [38] MAŘÍK, Vladimír, 2022. Paraflorbalová liga Předpis soutěže pro ročník 2022/2023. *florbal vozíčkářů* [online]. Dostupné z: https://florbalvozickaru.cz/wp-content/uploads/2022/11/2022-2023-Predpis_souteze-v2022-11-10.pdf

- [39] MAŘÍK, Vladimír, 2023. Interview, poznatky a zkušenosti z dané ligy.
- [40] MEDICCO, 2023. RGK Club Sport. *medicco* [online]. Dostupné z: <https://www.medicco.cz/voziky/rgk/sportovni-voziky/club-sport-basketbalovy-vozik>
- [41] MEDICCO S.R.O., 2023. Oficiální stránky společnosti Medicco s.r.o. *Medicco* [online] [vid. 2023-02-14]. Dostupné z: <https://www.medicco.cz/>
- [42] MICHÁLEK, Petr, 2023. Interview, poznatky a zkušenosti rozhodčích dané ligy.
- [43] MIKEŠKA, Daniel, Kateřina FIEDLEROVÁ a Ondřej JEŠINA, 2020a. Sportovní hry v APA [online]. Univerzita Palackého v Olomouci. [vid. 2023-02-08]. Dostupné z: https://apa.upol.cz/images/APA_sportovni.pdf
- [44] MIKEŠKA, Daniel, Kateřina FIEDLEROVÁ a Ondřej JEŠINA, 2020b. Sportovní hry v APA. In: [online]. MŠMT. Dostupné z: https://apa.upol.cz/images/Sportovni%C3%AD_hry_v_APA.pdf
- [45] MOLINA, Cesar S. a JimBob FAULK, 2022. Lower Extremity Amputation. In: *StatPearls* [online]. Treasure Island (FL): StatPearls Publishing [vid. 2023-02-28]. Dostupné z: <http://www.ncbi.nlm.nih.gov/books/NBK546594/>
- [46] OHÁŇKOVÁ, Jitka, 2020. *Testování motorické výkonnosti ve florbalu vozíčkářů*. Olomouc. Diplomová práce. Univerzita Palackého v Olomouci.
- [47] PATEL, Dilip R., Mekala NEELAKANTAN, Karan PANDHER a Joav MERRICK, 2020. Cerebral palsy in children: a clinical overview. *Translational Pediatrics* [online]. 9(S1), S125–S135. ISSN 22244336, 22244344. Dostupné z: doi:10.21037/tp.2020.01.01
- [48] PELTOIOKI, Markku, 2017. *Liikunnan ja ryhmässä toimimisen tärkeys erityisryhmään kuuluville henkilöille* [online]. B.m. Humanistinen Ammattikorkeakoulu. Dostupné z: https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/133377/Peltojoki_Markku.pdf?sequence=1
- [49] PĚNIČKA, Zbyněk, 2023. Interview, poznatky a zkušenosti rozhodčích dané ligy.
- [50] PETRUSEK, Miloslav, 1990. Kvantitativní nebo kvalitativní metody? *Sociologický Časopis / Czech Sociological Review*. 26(1/2), 75–90. ISSN 0038-0288.
- [51] PLEŠKOVÁ, Markéta, 2022. Vladimír Mařík trénoval mládež, ale nehoda jeho svěřence jej dostala k paraflorbalu. *Český paralympijský výbor* [online].

- [vid. 2023-03-27]. Dostupné z: <https://paralympic.cz/2022/05/vladimir-marik-treoval-mladez-ale-nehoda-jeho-sverence-ho-dostala-k-paraflorbalu/>
- [52] POWERCHAIR HOCKEY, 2018. *Czech Powerchair Hockey* [online]. [vid. 2023-02-07]. Dostupné z: <https://www.powerchairhockey.cz/>
- [53] POWERCHAIR HOCKEY, 2019. Czech Powerchair Hockey, Žít a sportovat. *Czech Powerchair hockey* [online]. [vid. 2023-02-23]. Dostupné z: <https://www.powerchairhockey.cz/cfph-2/dokumenty/>
- [54] RGK, 2020. *RGK, Product Brochure* [online]. Dostupné z: <https://rgkwheelchairs.com/brochures/Brochure2020Final.pdf>
- [55] RGK, 2021. *Entry Level Multi Sport Wheelchair - Club Sport | RGK Wheelchairs* [online] [vid. 2023-05-05]. Dostupné z: <https://rgkwheelchairs.com/wheelchairs/sport-wheelchairs/club-sport>, <https://rgkwheelchairs.com/wheelchairs/sport-wheelchairs/club-sport.html>
- [56] RUPP, Rüdiger, Fin BIERING-SØRENSEN, Stephen P. BURNS, Daniel E. GRAVES, James GUEST, Linda JONES, Mary Schmidt READ, Gianna M. RODRIGUEZ, Christian SCHULD, Keith E. TANSEY-MD, Kristen WALDEN a Steven KIRSHBLUM, 2021. International Standards for Neurological Classification of Spinal Cord Injury. *Topics in Spinal Cord Injury Rehabilitation* [online]. 27(2), 1–22. ISSN 1082-0744. Dostupné z: doi:10.46292/sci2702-1
- [57] SKRUŽNÝ, Zdeněk, 2005. *Florbal: technika, trénink, pravidla hry*. 1. vyd. Praha: Grada Publishing a.s. ISBN 978-80-247-0383-1.
- [58] SPORT A ZDRAVÍ, 2008. Pokyny EU pro pohybovou aktivitu. In: *zasedání skupiny „sport a zdraví“ EU* [online]. B.m. Dostupné z: [file:///C:/Users/Dianka/Downloads/EU_pohybova%20aktivita%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/Dianka/Downloads/EU_pohybova%20aktivita%20(1).pdf)
- [59] SVENSK INNEBANDY, [b.r.]. *Parainnebandy - Svenska IBF* [online] [vid. 2023-05-16]. Dostupné z: <https://www.innebandy.se/utveckling/parainnebandy>
- [60] SÝKORA, Zbyněk, 2016. Wheelchair Rules 2016 final. *Český parasport* [online]. Dostupné z: <https://ceskyparasport.cz/wp-content/uploads/2019/03/Wheelchair-Rules-2016-final.pdf>
- [61] SÝKORA, Zbyněk, 2023. Dodatky ČFFV k pravidlům IFF platné od září 2018. *Český paraflorbal* [online]. Dostupné z: <https://florbalvozickaru.cz/wp-content/uploads/2022/08/2022-Dodatky-k-pravidlu%CC%8Am-IFF-ligovy%CC%81-roc%CC%8Cni%CC%81k-2022-2023.pdf>
- [62] ŠVAŘÍČEK, Roman a Klára ŠEĐOVÁ, 2007. *Kvalitativní výzkum v pedagogických vědách*. Praha: Portál. ISBN 978-80-7367-313-0.

- [63] UK FTVS, 2016. *FLORBAL* [online] [vid. 2023-04-13]. Dostupné z: <http://web.ftvs.cuni.cz/eknihy/sportovnihry1/florbal/index.php?c=1>
- [64] ULTINA, 2022. Sport. *Ultina* [online] [vid. 2023-02-07]. Dostupné z: <https://ultina.cz/sport/>
- [65] VLČKOVÁ, Eva a Masaryk UNIVERSITY, 2018. *Základy speciální neurologie pro studenty bakalářského studia ošetrovatelství a porodní asistence* [online]. B.m.: Masaryk University [vid. 2023-03-02]. Dostupné z: <https://portal.med.muni.cz/clanek-675-zaklady-specialni-neurologie-pro-studenty-bakalarskeho-studia-osetrovatelstvi-a-porodni-asistence.html>
- [66] VOZÍKY PRO ŽIVOT, 2023. Sportovní vozíky. *Vozíky Pro Život* [online] [vid. 2023-02-07]. Dostupné z: <https://vozikyprozivot.cz/kategorie-produktu/sportovni-voziky/>
- [67] VYSKOTOVÁ, Jana a Rostislav ČIČOŇ, 2013. *Kompenzační pomůcky a přístroje v rehabilitaci*. ISBN ISBN 978-80-7464-421-4.
- [68] WORLD HEALTH ORGANIZATION, 2021. Physical activity fact sheet. *World Health Organization* [online]. Dostupné z: <https://apps.who.int/iris/bitstream/handle/10665/346252/WHO-HEP-HPR-RUN-2021.2-eng.pdf?sequence=1&fbclid=IwAR0dr93AE-SzZ3e6XWbN-uLJKxwt8v5qpC9vqqkTshNeOc29uYB-GISuVns>

Seznam obrázků

Obrázek 1: Vozík nesplňující pravidla (Sýkora, 2016)	Obrázek 2: Vozík splňující pravidla (Sýkora, 2016).....	32
Obrázek 3: Multifunkční sportovní vozík (RGK, 2021)		34
Obrázek 4: Vozík Sporta ONE (Ultina, 2022)		36
Obrázek 5: Elektrický vozík eSporta (zepředu) (Ultina, 2022).....		39
Obrázek 6: Elektrický vozík eSporta (zboku a zezadu) (Ultina, 2022).....		39
Obrázek 7: Vhazování ve středovém bodě, shodná či velmi podobná pozice vozíků (Český paraflorbal, 2015)		58
Obrázek 8: Rozdílná pozice vozíků při vhazování (Český paraflorbal, 2015)		58
Obrázek 9: Další možná pozice vozíků při vhazování (Český paraflorbal, 2015).....		59
Obrázek 10: Snaha ubránit míč, při flexi trupu nadzvednutí hýždí (Český paraflorbal, 2015).....		59
Obrázek 11: Brankář pohybující se pomocí dolních končetin, hrající i s florbalovou holí (Český paraflorbal, 2015).....		60
Obrázek 12: Hra pod soupeřovým vozíkem ve velkém brankovišti (Český paraflorbal, 2015).....		62
Obrázek 13: Další příklad hry pod soupeřovým vozíkem ve velkém brankovišti (Český paraflorbal, 2015).....		62
Obrázek 14: Míč pod vozíkem, tentokrát mimo velké brankoviště (Český paraflorbal, 2015)		63
Obrázek 15: Míč pod vozíkem, mimo velké brankoviště (žádné z kol se nedotýká ani čáry) (Český paraflorbal, 2015).....		63
Obrázek 16: Příliš velký došvih, nicméně v okolí není žádný další hráč (Český paraflorbal, 2015).....		64
Obrázek 17: Příliš velký došvih, navíc v blízkosti dalšího hráče (Český paraflorbal, 2015)		64
Obrázek 18: Nízký došvih, opět v okolí nikdo není (Český paraflorbal, 2015)		65
Obrázek 19: Došvih v těsné blízkosti dalšího hráče (Český paraflorbal, 2015)		65

Obrázek 20: Hra vysokou holí do úrovně velkých kol vozíku (Český paraflorbal, 2015) ..	66
Obrázek 21: Florbalka v úrovni velkých kol, rovnoběžně s koleny (Český paraflorbal, 2015).....	67
Obrázek 22: Záběry vpřed po obruči s florbalkou v ruce (Český paraflorbal, 2015)	67
Obrázek 23: Práce s délkou hole (zkrácení pro lepší pohyb) (Český paraflorbal, 2015).....	68
Obrázek 24: Brždění s florbalkou nad úrovní velkých kol vozíku (Český paraflorbal, 2015)	68
Obrázek 25: Hra vysokou holí nad úrovní velkých kol vozíku (Český paraflorbal, 2015) .	69
Obrázek 26: Boj o míč (Český paraflorbal, 2015)	71
Obrázek 27: Boj o míč u mantinelu (Český paraflorbal, 2015)	71
Obrázek 28: Nepovolený náraz červeného hráče do hráče v modrém (Český paraflorbal, 2015).....	72
Obrázek 29: Sporná situace, jde o náraz nebo nikoliv? (Český paraflorbal, 2015)	72
Obrázek 30: Blokování, zasáhnutí hole (Český paraflorbal, 2015)	73
Obrázek 31: Sekání (Český paraflorbal, 2015)	74
Obrázek 32: Průběh střídání hráčů (Český paraflorbal, 2015).....	76
Obrázek 33: Příklad barevného a průhledného krytu kol (Český paraflorbal, 2015)	77
Obrázek 34: Hra nohou či hra vysokou holí? (Český paraflorbal, 2015)	80
Obrázek 35: Brankář v šedých kalhotách se pohybuje pomocí HKK, druhý brankář pomocí DKK (Český paraflorbal, 2015).....	80
Obrázek 36: Brankář hrající bez florbalové hole, pohybující se pomocí dolních končetin (Český paraflorbal, 2015).....	81
Obrázek 37: Opět brankář pohybující se pomocí dolních končetin, hrající s florbalovou holí (Český paraflorbal, 2015)	81
Obrázek 38: Položení nohy na podlahu a hra nohou (Český paraflorbal, 2015)	82

17 Přílohy

Z důvodu velikosti souborů přikládám pouze odkazy na YouTube, pod kterými lze videa nalézt. Ke dni 30.5.2023 byla videa na zmíněných odkazech přístupná. Videa lze také nalézt na flash disku (v podobě platební karty), který je k práci přiložen.

[1] [20220514 PO22 - Zápas o 5. místo SKH Meteor Plzeň x Paraflorbal Ostrava - YouTube](#),

pokud by byl problém s otevřením, video je dostupné také z:
<https://youtu.be/6AJu5vxuiL0>

[2] [20220514 PO22 finále FBC Štíří České Budějovice x Tatran Střešovice - YouTube](#),

pokud by byl problém s otevřením, video je dostupné také z:
<https://youtu.be/p3LfjNKXp2A>